YEŞİL AJANDA

Çevre, İklim Değişikliği ve Sürdürülebilirlik

MEVZUAT REHBERİ

TR ETS Yönetmeliği Rehberi 2026: Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi Madde Madde

TR ETS Yönetmeliği 27 Ağustos 2026’da yürürlüğe girdi. 42 madde, 6 geçici madde ve 7 ek; kapsam eşikleri, tahsisat formülü, 12.549.000 TL’ye varan cezalar.

İçindekiler

01 Bölüm 0 · Künye 5

02 Giriş: Emisyonun Fiyatı Olduğu Gün 5

03 Tanımlar ve İlkeler: Sistemin Sözlüğü 7

Yönetmeliğin dayandığı ilkeler 8

04 Kapsam ve Sera Gazı Emisyon İzni 8

Madde 2: Kapsam 9

Madde 5: Emisyon Ticaret Sisteminin kapsamı 9

Madde 6: Sera gazı emisyon iznine tabi işletmeler 12

Madde 7: Sera gazı emisyon izni başvuru süreci 12

Madde 8: Sera gazı emisyon izninin geçerliliği ve yenilenmesi 13

Madde 9: Sera gazı emisyon izninin güncellenmesi 13

Madde 10: Sera gazı emisyon izninin iptali 14

05 Üst Sınır, Tahsisatlar ve Ücretsiz Tahsisat Süreci 15

Madde 11: ETS üst sınırı 15

Madde 12: Tahsisatların ihracı, piyasaya sunulması ve dağıtım usulü 15

Madde 13: Ücretsiz tahsisatların dağıtımı 16

Madde 14: Ücretsiz tahsisat başvurusu 18

Madde 15: Tahsisatların geçerliliği 20

Madde 16: Tahsisatların teslimi ve ek rezerv kullanımı 20

06 Piyasalar, İstikrar ve Esneklik Mekanizmaları 21

Madde 17: Birincil piyasa 22

Madde 18: İkincil piyasalar 22

Madde 19: Piyasa istikrar ve esneklik mekanizmaları 22

Madde 20: Tamamlayıcı tahsisat fiyatı mekanizması 23
Madde 21: Emisyon Ticaret Sistemi Piyasasına yönelik diğer hükümler 24

07 Kurumsal Mimari ve Uluslararası Bağlantı 25

Madde 22: İşlem Kayıt Sistemi 26
Madde 23: Karbon Piyasası Kurulu 26
Madde 24: Danışma Kurulu 27
Madde 25: Denkleştirme 27
Madde 26: Türkiye Emisyon Ticaret Sisteminin diğer emisyon ticaret sistemleri ile bağlanması 27

08 İzleme, Raporlama ve Doğrulama 28

Madde 27: Sera gazı emisyonlarının izlenmesi, raporlanması ve doğrulanmasına tabi faaliyetler 29
Madde 28: Sera gazı emisyonlarının izlenmesi 29
Madde 29: Sera gazı emisyonlarının raporlanması 30
Madde 30: Sera gazı emisyonlarının doğrulanması 31
Madde 31: Doğrulayıcı kuruluşlarda aranacak şartlar 31
Madde 32: Laboratuvarların kullanımı 32
Madde 33: Doğrulayıcı kuruluşların çalışması ve akreditasyonuna ilişkin esaslar 32
Madde 34: Bilgi, belge bildirimi ve gizlilik 33

09 Yaptırımlar, Çeşitli ve Son Hükümler 34

Madde 35: İdari yaptırımlar 35
Madde 36: Bildirimler ve elektronik iletişim 36
Madde 37: Verilerin saklanması 36
Madde 38: Mücbir sebep ve olağanüstü hal 36
Madde 39: Tereddütlerin giderilmesi 36
Madde 40: Yürürlükten kaldırılan yönetmelik 37

10 Geçiş Dönemi: Sistem Ne Zaman Başlıyor? 37

Geçici Madde 1: Pilot uygulama 38
Geçici Madde 2: Sera gazı emisyon izni 38
Geçici Madde 3: İzleme Metodolojisi Planı teslimi 38

Geçici Madde 4: Kıyas değeri ilanı 39
Geçici Madde 5: Ek rezerv fiyatı 39
Geçici Madde 6: ETS kapsam istisnası 39

11 Cezalar ve Yaptırımlar: 2026 Tam Cetveli 40

Doğrulanmış emisyon raporunu süresinde sunmama (Madde 35/1-a) 40
İzinsiz, süresi bitmiş veya iptal edilmiş izinle faaliyet (Madde 35/1-c) 40
Kanundan gelen diğer yaptırımlar 41
Uygulama kuralları 41

12 Sonuç: Maliyet mi, Rekabet Aracı mı? 42

13 Sıkça Sorulan Sorular 43

14 İlgili Yazılar 44

BÖLÜM 01

Bölüm 0 · Künye

UZMAN NOTU

Mevzuat: Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi Yönetmeliği (Kurum ve Kuruluş Yönetmeliği)
Yürürlük tarihi: 27 Ağustos 2026 (yayımı tarihinde yürürlüğe girdi, MADDE 41)
Son güncelleme: 27 Ağustos 2026 · Resmî Gazete sayı **33353** (ilk metin, henüz değişiklik yok)
Yasal dayanak: 2/7/2025 tarihli ve **7552 sayılı İklim Kanunu** ile 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin **792/D** maddesi (MADDE 3)
Yetkili kurum: İklim Değişikliği Başkanlığı (yürütme: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı, MADDE 42)
İlgili sektörler: Enerji ve yakma tesisleri · Demir çelik ve demir dışı metaller · Çimento, kireç, cam, seramik · Kimya, gübre, hidrojen · Kâğıt ve selüloz
Bu rehberde: Yönetmeliğin 42 maddesi, 6 geçici maddesi ve 7 ekinin tamamı, kapsam eşiklerinden ceza cetveline kadar madde madde ele alınıyor.

BÖLÜM 02

Giriş: Emisyonun Fiyatı Olduğu Gün

27 Ağustos 2026 tarihli ve **33353** sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan **Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi Yönetmeliği**, kısa adıyla **TR ETS Yönetmeliği**, sera gazı emisyonunu Türkiye'de ilk kez raporlanan bir veri olmaktan çıkarıp bilançoya giren bir maliyet kalemine dönüştürdü. **42 madde, 6 geçici madde ve 7 ekten** oluşan metin, kapsama giren tesisin belirlenmesinden tahsisatın teslimine, doğrulayıcı kuruluşun akreditasyonundan ihlal hâlinde kesilecek **12.549.000 liraya** kadar uzanan zinciri tek çatı altında topluyor.

Bu, sıfırdan kurulan bir düzen değil. Türkiye'de sanayi tesisleri **17 Mayıs 2014** tarihli Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelik'ten bu yana emisyonlarını izliyor, raporluyor ve bağımsız kuruluşlara doğrulatıyordu. On iki yıllık bu pratik, verinin kendisini üretti ama verinin bir bedeli yoktu. Yeni TR ETS Yönetmeliğinin yaptığı, o veriyi bir piyasa işleminin girdisi hâline getirmek ve iki ayrı mevzuat hattını, izleme-raporlama-doğrulama ile fiyatlandırmayı, aynı metinde birleştirmek.

Düzenlemenin kronolojisi:

- **17 Mayıs 2014 (RG 29003):** Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelik. İzleme, raporlama ve doğrulama yükümlülüğü başladı. **Bu Yönetmelik, TR ETS Yönetmeliği'nin 40 ıncı maddesiyle yürürlükten kaldırıldı.**
- **22 Temmuz 2014:** Sera Gazı Emisyonlarının İzlenmesi ve Raporlanması Hakkında Tebliğ.
- **2 Aralık 2017:** Sera Gazı Emisyon Raporlarının Doğrulanması ve Doğrulayıcı Kuruluşların Akreditasyonu Tebliği.
- **9 Temmuz 2025 (RG 32951): 7552 sayılı İklim Kanunu**. Emisyon Ticaret Sistemi, Karbon Piyasası Kurulu, tahsisat, denkleştirme ve idari yaptırımlar kanun düzeyinde tanımlandı.

- **27 Aralık 2025 (RG 33120):** 7552 Sayılı İklim Kanunu Uyarınca Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ (2026/1). Cezaların 2026 yılı tutarları belirlendi.
- **27 Ağustos 2026 (RG 33353): Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi Yönetmeliği.** Kanunun çizdiği çerçeve uygulanabilir usul ve esaslara bağlandı.

Kapsam, TR ETS Yönetmeliğinin **EK-1**'inde sayılan faaliyetlerle çizilmiş durumda: toplam anma ısı gücü **20 MW ve üzeri** yakma tesisleri, petrol rafinasyonu, kok üretimi, günlük kapasitesi **2,5 ton/saat** üzeri çelik üretimi, döner fırınlarda **500 ton/gün** üzeri klinker, **20 ton/gün** üzeri cam ergitme, **75 ton/gün** üzeri seramik, **20 ton/gün** üzeri kâğıt, **5 ton/gün** üzeri hidrojen üretimi ve diğerleri. Ancak EK-1'de olmak tek başına Emisyon Ticaret Sistemine girmeye yetmiyor. Sistem, tesisleri yıllık emisyonlarına göre üçe ayırıyor ve yalnızca **kategori B** (50.000 ile 500.000 ton CO_2 eşdeğeri arası) ile **kategori C** (500.000 tonun üzeri) tesisleri kapsıyor. **Kategori A** tesisler, yani yıllık emisyonu 50.000 tonun altında kalanlar, tahsisat almıyor ve teslim etmiyor, fakat izleme, raporlama ve doğrulama yükümlülükleri aynen sürüyor. Okul, üniversite, hastane ve savunma sanayi kuruluşlarına ait tesisler de aynı ayrımda: ETS kapsamı dışındalar ama ölçüm zincirinin içindeler.

Yükümlülüğün muhatabı **işletme**, yani EK-1'deki faaliyeti yürüten veya tesisi işleten gerçek ve tüzel kişi. İşletmenin karşısında dört ayrı kapı var. Birincisi **izin**: kapsamdaki her tesis için İklim Değişikliği Başkanlığından sera gazı emisyon izni alınması zorunlu ve izin beş yıl geçerli. İkincisi **ölçüm**: izleme planı, ilk izlemeden en az altı ay önce Başkanlığa onaylatılıyor, emisyonlar her yıl **30 Nisan**'a kadar raporlanıyor ve rapor Başkanlığa gitmeden önce akredite bir doğrulayıcı kuruluş tarafından doğrulanıyor. Üçüncüsü **teslim**: doğrulanmış emisyona denk gelen tahsisat, yükümlülük yılının **Kasım ayı son iş gününe** kadar İşlem Kayıt Sistemi üzerinden teslim ediliyor. Dördüncüsü **yaptırım**: bu zincirin herhangi bir halkasında aksama olduğunda devreye 35 inci madde ve 7552 sayılı Kanunun 14 üncü maddesi giriyor.

Yaptırım tarafı, TR ETS Yönetmeliğinin en somut katkılarından biri. İklim Kanunu, raporunu süresinde sunmayanlar için **500.000 ile 5.000.000 lira** arasında geniş bir aralık çizmiş ve ayrıntıyı yönetmeliğe bırakmıştı. TR ETS Yönetmeliği bu takdir alanını kapattı: tesis kategorisine göre **627.450 liradan 6.274.500 liraya** uzanan sabit bir cetvel getirdi ve ETS kapsamındaki işletmeler için bu tutarları **iki kat** olarak uyguladı. İzinsiz faaliyet için ayrı bir cetvel daha var ve tavanı **12.549.000 lira**. Tahsisatını teslim etmeyen işletme ise teslim edilmeyen her bir tahsisat için piyasa fiyatının **iki katı** kadar ceza ödüyor, üstelik teslim borcu ortadan kalkmıyor.

> **UZMAN NOTU**
>
> 🔎 **Uzman Notu:** Yönetmelik, kendi cezasını kendi belirlemiyor. 35 inci madde, 7552 sayılı Kanunun 14 üncü maddesindeki hükmün "aşağıdaki şekilde uygulanacağını" söyleyerek kanuni aralığı kategori bazlı tutarlara indirgiyor. Bunun pratik sonucu şu: cezanın yasal dayanağını tartışmak isteyen bir işletmenin muhatabı yalnızca yönetmelik değil, kanun maddesinin kendisidir. Aynı şekilde tekerrür artırımı (üç yıl içinde birinci tekrarda bir kat, ikinci ve sonrakilerde iki kat) ve fiil başına **50.000.000 liralık** üst sınır Yönetmelikte değil, Kanunda düzenlenmiştir.

Sistemin ne zaman tam kapasiteyle çalışacağı ise henüz açık değil ve bu rehber boyunca tekrarlanacak bir uyarı. TR ETS Yönetmeliği, **pilot uygulama dönemiyle** başlayacağını söylüyor ama pilot dönemin kapsamını, süresini ve usulünü Karbon Piyasası Kuruluna bırakıyor. Emisyon üst sınırının sayısal değeri Ulusal Tahsisat Planıyla, kıyas değerleri ve ücretsiz tahsisat oranları ise ayrı kararlarla ilan edilecek. Bugün elimizde olan, fiyatın kendisi değil, fiyatın hangi kurallarla oluşacağı.

Bu rehberde şunları bulacaksınız:

- ✅ Kapsam eşikleri ve EK-1 faaliyet listesi, kategori A, B ve C ayrımıyla birlikte
- ✅ Sera gazı emisyon izninin alınması, yenilenmesi, güncellenmesi ve iptali
- ✅ Üst sınırın belirlenmesi, ücretsiz tahsisat formülü ve başvuru takvimi
- ✅ Tahsisat teslimi, ek rezerv koşulları ve esneklik mekanizmaları
- ✅ Birincil ve ikincil piyasalar, piyasa istikrar rezervi, tamamlayıcı tahsisat fiyatı

- ✅ İzleme, raporlama ve doğrulama zinciri ile doğrulayıcı kuruluş akreditasyonu
- ✅ İdari yaptırımların tam cetveli ve tekerrür kuralları
- ✅ Pilot dönem ve geçiş hükümleriyle ilk yükümlülük takvimi

KİLİT MESAJ

Kilit mesaj: TR ETS Yönetmeliği bir fiyat açıklamıyor, bir muhasebe kuruyor. Fiyat sonra gelecek; hazırlığın konusu bugün ölçüm altyapısının kalitesidir.

> **On iki yıllık bu pratik, verinin kendisini üretti ama verinin bir bedeli yoktu.**

BÖLÜM 03

Tanımlar ve İlkeler: Sistemin Sözlüğü

Emisyon ticareti, gündelik dilde karşılığı olmayan bir kelime dağarcığıyla çalışır. TR ETS Yönetmeliğinin 4 üncü maddesi **44 tanım** sıralıyor ve bu tanımların bir kısmı doğrudan mali sonuç doğuruyor. Bir tesisin hangi kategoriye girdiği, hangi alt tesise ayrıldığı veya bir ısı akışının ölçülebilir sayılıp sayılmadığı, ücretsiz tahsisat miktarını değiştirir. Bu nedenle tanımlar bölümü, rehberin geri kalanının okunabilmesi için ön koşuldur.

Rehberin geri kalanında sık geçecek tanımlar:

- **Emisyon Ticaret Sistemi (ETS):** Sera gazı emisyonlarına net sıfır hedefine uygun bir üst sınır konulmasına dayanan, tahsisatların alınıp satılmasıyla emisyon azaltımını teşvik eden piyasa temelli mekanizma. Türkiye uygulamasının adı TR ETS.
- **Tahsisat:** Bir ton karbondioksit eşdeğeri sera gazı salma hakkı. Devredilebilir, kaydi, misli.
- **Kategori A / B / C tesis:** Yıllık emisyonu sırasıyla 50.000 tona kadar, 50.000 ile 500.000 ton arası, 500.000 tonun üzerinde olan tesisler.
- **Alt tesis:** Emisyonların bir ürüne, sürece, ölçülebilir ısıya veya yakıta indirgendiği teknik birim.
- **Kıyas değeri:** Ücretsiz tahsisat hesabında alt tesislerin emisyon yoğunluğu üzerinden dikkate alınan değer. Dört ondalık basamakla ilan edilir.
- **Emisyon yoğunluğu:** Birim ürün, enerji veya yakıt başına salınan sera gazı miktarı.

- **Sistem yılı:** Emisyon raporuna esas takvim yılı. **Yükümlülük yılı:** Bu rapora denk tahsisatın teslim edileceği yıl. **Telafi yılı:** Teslimin yapılmadığı veya raporda hata bulunduğu yılı izleyen yıl.
- **Ek rezerv:** Özel koşulları sağlayan işletmeler için birincil piyasaya sunulan ilave tahsisat.
- **Esneklik mekanizmaları:** Önceki veya sonraki dönemin tahsisatlarını kullanma hakkı ile denkleştirme imkânı. Uygulamadaki adları bankalama ve ödünç alma.
- **Denkleştirme:** Karbon kredilerinin tahsisat yükümlülüğünde kullanılması.
- **İşlem Kayıt Sistemi:** Tahsisatların ihracı, transferi, teslimi ve iptalinin yapıldığı, Piyasa İşletmecisi tarafından işletilen elektronik sistem.
- **MEDAS:** Merkezi Elektronik Doğrulayıcı Kuruluş Atama Sistemi. Emisyon raporunu hangi doğrulayıcı kuruluşun doğrulayacağını Başkanlık adına atayan sistem.
- **Piyasa istikrar rezervi:** Fiyat istikrarı için birincil piyasada kullanılacak tahsisat miktarı.

Yönetmeliğin dayandığı ilkeler

TR ETS Yönetmeliği, ilkeleri ayrı bir maddede saymıyor. İlkeler, dayanak alınan **7552 sayılı İklim Kanunu**'nun 3 üncü maddesinden geliyor: eşitlik, iklim adaleti, ihtiyatlılık, katılım, entegrasyon, sürdürülebilirlik, şeffaflık, adil geçiş ve ilerleme. Bunlara Kanunun tanıdığı **ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar ve göreceli kabiliyetler** ilkesi eşlik ediyor.

Bu genel çerçevenin ötesinde, TR ETS Yönetmeliğinin kendi metninden çıkan dört işleyiş ilkesi var ve rehberin tamamı bu dördünün etrafında dönüyor.

Üst sınır ilkesi. Sistem, salımı yasaklamaz, toplamını sınırlar. Emisyon Ticaret Sistemi üst sınırı, kapsamdaki tesislerin bir sistem yılında alacağı ücretsiz tahsisat ile birincil piyasaya sunulacak tahsisatın toplamıdır. Üst sınır belirlenirken **emisyon yoğunluğu temelli** yaklaşım esas alınır. Bu, mutlak emisyon tavanı koyan klasik yaklaşımdan ayrılan bir tercihtir: sınır, üretim hacminden bağımsız sabit bir rakam değil, birim üretim başına salıma bağlı bir büyüklüktür.

İhtiyatlılık ilkesi. Kategori belirlenmesinde *"kurulu kapasitesine göre ihtiyatlı olarak hesaplanmış"* emisyon esas alınır. Belirsizlik hâlinde sistem, işletmenin değil ölçümün lehine yorumlanır. Aynı yaklaşım EK-6'da da görülür: ölçüm yoluyla izleme yapılıyorsa sonuç, hesaplanmış emisyonla teyit edilmek zorundadır.

Kirleten öder ilkesinin fiyat üzerinden işletilmesi. Tahsisat teslim edilmediğinde uygulanan yaptırım, sabit bir para cezası değil, piyasa fiyatına endeksli bir tutardır. 7552 sayılı Kanunun 14 üncü maddesi, teslim edilmeyen her bir tahsisat için piyasa fiyatının **iki katı** kadar ceza öngörür. Ceza, uyumun maliyetinden her zaman yüksek kalacak şekilde tasarlanmıştır.

Doğrulanabilirlik ilkesi. Sistemde hiçbir rakam kendi beyanıyla geçerli olmaz. Emisyon raporu Başkanlığa gönderilmeden önce akredite bir doğrulayıcı kuruluş tarafından doğrulanır, doğrulayıcı kuruluş TÜRKAK tarafından akredite edilir ve doğrulayıcının atanması bile işletmenin tercihine değil MEDAS'a bırakılmıştır. Sistemin güvenilirliği, ölçen ile ölçülenin ayrılmasına dayanır.

> **KİLİT MESAJ**
>
> **Kilit mesaj:** Yönetmelik dört ilkeye yaslanıyor: toplamı sınırlamak, belirsizlikte ihtiyatlı davranmak, kirliliğin bedelini piyasa fiyatına bağlamak ve hiçbir rakamı doğrulatmadan kabul etmemek. Metnin geri kalanı bu dördünün usule dökülmüş hâlidir.

BÖLÜM 04

Kapsam ve Sera Gazı Emisyon İzni

TR ETS Yönetmeliğinin ilk operasyonel sorusu basit ama cevabı katmanlı: kim içeride? Bu bölümdeki yedi madde, kapsamı iki ayrı süzgeçten geçirerek belirliyor ve ardından içeride kalanlara bir kapı koyuyor.

Madde 2: Kapsam

MADDE METNİ

“(1) Bu Yönetmelik; a) EK-1’deki listede yer alan faaliyetlerden kaynaklanan sera gazı emisyonlarının izlenmesi, raporlanması ve doğrulanması iş ve işlemleri ile doğrulayıcı kuruluşların ve işletmelerin yükümlülüklerinin belirlenmesine dair usul ve esasları, b) Emisyon Ticaret Sisteminde kapsama dahil faaliyetleri, Emisyon Ticaret Sisteminin uygulanabilmesine ilişkin iş ve işlemleri, bu iş ve işlemleri gerçekleştiren gerçek ve tüzel kişiler ile yetkili mercilerin yetki ve sorumluluklarını, kapsar.
(2) Bu Yönetmelik; a) Araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin yürütüldüğü, yeni ürün veya süreçlerin geliştirildiği ya da test edildiği tesis veya tesis bölümlerini, b) Münhasır olarak biyokütle kullanan tesis ve tesis bölümlerini, c) Askeri unsurları, kapsamaz.”

Madde 5: Emisyon Ticaret Sisteminin kapsamı

MADDE METNİ

“(1) Emisyon Ticaret Sistemi, EK-1’de yer alan faaliyetleri yürüten tesislerden kategori B tesisler ile kategori C tesisleri kapsar.
(2) Bu Yönetmelik kapsamında yer alan okul, üniversite, hastane ve savunma sanayi kuruluşlarına ait tesisler yerine getirdikleri faaliyetlerle sınırlı olmak üzere ETS kapsamı dışındadır.
(3) İkinci fıkra uyarınca ETS kapsamı dışında bırakılan tesislerin, EK-1’de yer alan faaliyetlerden kaynaklanan sera gazı emisyonlarının izlenmesi, raporlanması ve doğrulanmasına ilişkin yükümlülükleri devam eder.
(4) Birinci fıkra doğrultusunda ETS kapsamında yer alıp kapsam dışına çıkan tesisler, değişikliğin meydana geldiği sistem yılı içinde Emisyon Ticaret Sistemi kapsamında kalmaya devam eder.”

Açıklama

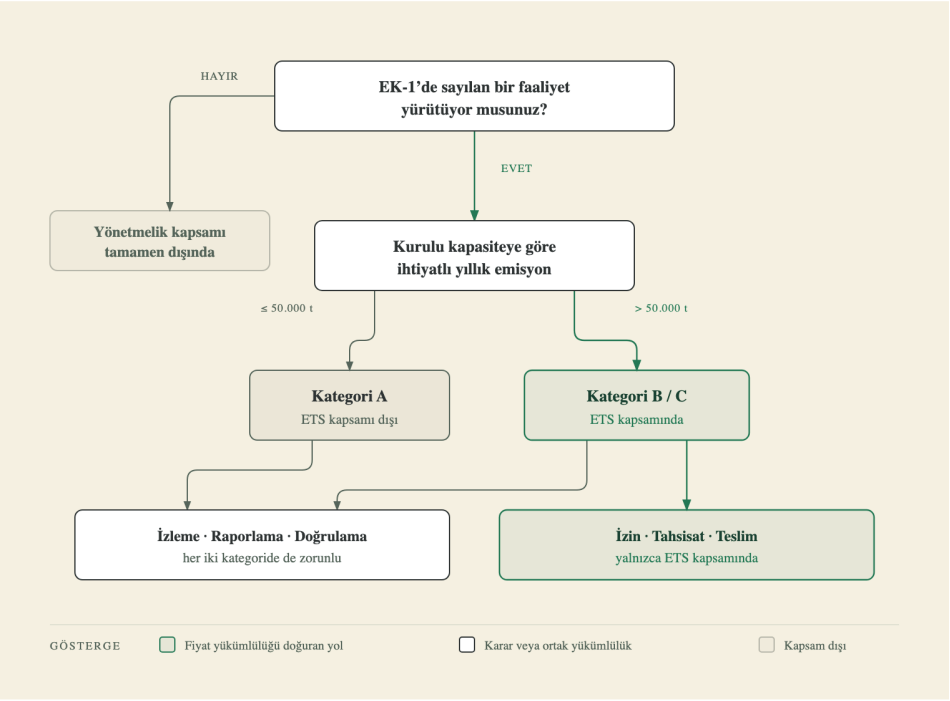
Bu madde, kapsamın ikinci süzgecidir ve pratikte en çok sorulacak sorunun cevabıdır. EK-1’deki faaliyeti yürütmek sistemin ölçüm tarafına girmeye yeter, fiyat tarafına girmeye yetmez; fiyat tarafı için tesisin **kategori B** veya **kategori C** olması, yani ihtiyatlı hesaplanmış yıllık emisyonunun **50.000 ton karbondioksit eşdeğerini** aşması gerekir. Kategori A tesisler tahsisat almaz, tahsisat teslim etmez, ihaleye giremez; buna karşılık izleme planını onaylatır, raporunu 30 Nisan’a kadar sunar ve doğrulatır. İkinci fıkradaki kurumsal istisna da aynı mantıkla kurgulanmıştır ve üçüncü fıkra bunu açıkça söyler: okul, üniversite, hastane ve savunma sanayi tesisleri fiyattan muaftır, ölçümden değil. İstisnanın *“yerine getirdikleri faaliyetlerle sınırlı”* olması ise önemli bir kayıttır; bir üniversitenin ticari amaçla işlettiği bir tesis bu istisnanın dışında kalabilir. Dördüncü fıkra ise piyasa güvenliği için konmuş bir kilittir: kategorisi düşerek kapsam dışına çıkan bir tesis, o sistem yılı boyunca sistemde kalmaya devam eder. Aksi hâlde yıl ortasında kapsamdan çıkan bir işletme, o yılın emisyonuna karşılık tahsisat teslim etmeden sistemi terk edebilirdi. Aynı emniyet, 21 inci maddenin beşinci ve altıncı fıkralarında piyasa tarafında tekrarlanır: kapsam dışı kalan tesis, hesabındaki tahsisatı tüketene kadar satış yönlü, tahsisat açığı varsa alış yönlü işlem yapmak üzere piyasada kalır. Bu maddeye aykırılığın cezası dolaylıdır ama ağırdır: kendini yanlışlıkla kapsam dışı sayan bir kategori B tesisi, hem raporunu sunmamış hem de izinsiz faaliyet göstermiş olur ve 35 inci maddenin iki ayrı cetveliyle birden karşılaşabilir.

UZMAN NOTU

🔎 **Uzman Notu:** Kategori eşiği **gerçekleşen** emisyona değil, *“kurulu kapasitesine göre ihtiyatlı olarak hesaplanmış”* emisyona bakar. Yani düşük kapasiteyle çalışan bir tesis, fiilen 50.000 tonun altında salım yapsa bile kategori B sayılabilir. Kapsam değerlendirmesini geçen yılın emisyon raporundaki rakama bakarak yapmak, bu maddenin en kolay düşülen tuzağıdır. Doğru soru “geçen yıl ne kadar saldık” değil, “kurulu kapasitemiz ne kadar salıma imkân veriyor” sorusudur.

Tesisim TR ETS kapsamında mı?

Kapsam iki süzgeçten geçer: önce EK-1 faaliyeti, sonra 50.000 tonluk kategori eşiği. Birincisi ölçüm yükümlülüğünü, ikincisi fiyat yükümlülüğünü doğurur.

Okul, üniversite, hastane ve savunma sanayi kuruluşlarına ait tesisler, kategori eşiğini aşsalar bile ETS kapsamı dışındadır; izleme, raporlama ve doğrulama yükümlülükleri sürer (Madde 5/2 ve 5/3). Kaynak: Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi Yönetmeliği, Madde 2, 4 ve 5.

EK-1: Kapsama giren faaliyetler ve eşikler

EK-1 iki genel kuralla başlıyor. Birincisi, eşik değerler genel olarak **üretim kapasitelerine veya verimlere** atıf yapar ve aynı tesiste aynı kategoriye giren birden çok faaliyet yürütülüyorsa **kapasiteler toplanır**. İkincisi, toplam anma ısı gücü hesaplanırken tesisteki yakıt yakan bütün teknik ünitelerin anma ısı güçleri toplanır: kazan, brülör, türbin, ısıtıcı, ocak, insineratör, kalsinatör, döner fırın, fırın, kurutucu, motor, yakıt hücresi, kimyasal döngüsel yakma ünitesi, yakma bacası ve termal veya katalitik yakma sonrası ünitesi. EK-1'in kendi ifadesiyle, *"anma gücü 3 megawatt (MW)'ın altında olan ve münhasır olarak biyokütle kullanan üniteler, bu hesaplamada dikkate alınmayacaktır."* Münhasıran biyokütle kullanan üniteler, yalnızca ünitenin başlatılmasında veya kapatılmasında fosil yakıt kullanılan üniteleri de kapsar.

Faaliyet	Eşik	Sera gazı
Yakıtların yakılması (tehlikeli veya belediye atıklarının yakılması hariç)	Toplam anma ısı gücü **20 MW ve üzeri**	CO2
Petrol rafinasyonu	20 MW ve üzeri yakma üniteleri	CO2
Kok üretimi	Eşik yok	CO2
Metal cevheri (sülfür cevheri dâhil) kavrulması, sinterlenmesi, peletlenmesi	Eşik yok	CO2
Demir, temper ve/veya çelik üretimi ve dökümü (birincil veya ikincil ergitme, sürekli döküm dâhil)	**2,5 ton/saat üzeri**	CO2
Demir içeren metallerin üretimi veya işlenmesi (haddeleme, tav fırınları, dökümhaneler, kaplama, dekapaj dâhil)	20 MW ve üzeri yakma üniteleri	CO2
Birincil alüminyum veya alümina üretimi	Eşik yok	CO2 ve **PFC**
İkincil alüminyum üretimi	20 MW ve üzeri yakma üniteleri	CO2
Demir dışı metallerin üretimi veya işletilmesi (alaşım, rafine, dökümhane dökümü)	20 MW ve üzeri (indirgeme maddesi yakıtlar dâhil)	CO2
Klinker üretimi	Döner fırınlarda **500 ton/gün üzeri**, diğer ocaklarda **50 ton/gün** aşan	CO2
Kireç üretimi veya dolomit/magnezit kalsinasyonu	**50 ton/gün ve üzeri**	CO2
Cam üretimi (cam elyafı dâhil)	Günlük ergitme kapasitesi **20 ton ve üzeri**	CO2
Seramik ürün üretimi (kiremit, tuğla, refrakter tuğla, karo, porselen)	Günlük üretim **75 ton ve üzeri**	CO2
Mineral elyaf yalıtım malzemesi üretimi (cam, taş veya cüruf ile)	Günlük ergitme **20 ton ve üzeri**	CO2
Alçı taşı kurutulması/kalsinasyonu, alçı panosu üretimi	20 MW ve üzeri yakma üniteleri	CO2
Odundan veya lifli malzemelerden selüloz üretimi	Eşik yok	CO2
Kâğıt, mukavva veya karton üretimi	Günlük üretim **20 ton ve üzeri**	CO2
Karbon siyahı üretimi	20 MW ve üzeri yakma üniteleri	CO2
Nitrik asit üretimi	Eşik yok	CO2 ve **N2O**
Adipik asit üretimi	Eşik yok	CO2 ve **N2O**

EK-2'ye göre izlenecek sera gazları altı başlıkta toplanıyor: karbon dioksit, metan, diazot oksit, hidroflorokarbonlar, perflorokarbonlar ve sülfür hegzaflorid. Ancak EK-1 tablosunun son sütunu gösteriyor ki her faaliyet için her gaz izlenmiyor: perflorokarbonlar yalnızca birincil alüminyum ve alümina üretiminde, diazot oksit ise yalnızca nitrik asit, adipik asit ile glioksal ve glioksilik asit üretiminde raporlanıyor. Kalan bütün faaliyetlerde ölçülen gaz karbondioksittir.

Madde 6: Sera gazı emisyon iznine tabi işletmeler

MADDE METNİ

"(1) Bu Yönetmelik çerçevesinde Emisyon Ticaret Sistemi kapsamında yer alan işletmelerin, sera gazı emisyonuna neden olan faaliyetlerini yürütebilmesi için Başkanlıktan sera gazı emisyon izni alması zorunludur."

Açıklama

Tek fıkralık bu madde, sistemin en sert cümlesidir. İzin, emisyon salmanın değil **faaliyeti yürütmenin** koşuludur; yani izinsiz bir tesis yalnızca kurala aykırı salım yapmış olmaz, faaliyetini hukuka aykırı yürütmüş olur. İznin muhatabı kategori B ve C tesisleridir, kategori A tesisler bu maddenin dışındadır. Cezai sonuç doğrudan ve ağırdır: izinsiz faaliyet, süresi biten izinle faaliyet ve iptal edilmiş izinle faaliyet, 35 inci maddenin birinci fıkrasının (c) bendindeki cetvele tabidir ve tutarlar **1.254.900 lira ile 12.549.000 lira** arasındadır. Geçici 2 nci madde bu ağırlığı bir süre yumuşatır: 7552 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 9 Temmuz 2025'ten itibaren üç yıl boyunca kapsamdaki işletmelerin izinlerinin **bir kereye mahsus olmak üzere var sayıldığı** kabul edilir. Yani bugün izinsiz faaliyet gösteren bir kategori B tesisi anında ceza muhatabı değildir, fakat bu koruma **9 Temmuz 2028**'de sona erer.

Madde 7: Sera gazı emisyon izni başvuru süreci

MADDE METNİ

"(1) İşletmeler sera gazı emisyon izni başvurusunu EK-3'te yer alan bilgi ve belgeler esas alınarak Başkanlığa yapar.
(2) Birden fazla tesiste faaliyet gösteren ya da gösterecek olan işletme, her tesis için ayrı sera gazı emisyon izni almak zorundadır. Ancak, aynı adreste birden fazla tesisin faaliyet göstermesi halinde işletme tek sera gazı emisyon izni alır.
(3) İşletmelerin sera gazı emisyon izni başvurusu için ödedikleri başvuru bedelleri, 7552 sayılı Kanunun 12 nci maddesi uyarınca genel bütçenin (B) işaretli cetveline özel gelir olarak kaydedilir.
(4) Başvuru Başkanlık tarafından azami 60 gün içinde değerlendirilir.
(5) Başkanlık, EK-3'te yer alan bilgi ve belgelere ilave olarak başvurunun değerlendirilmesi sırasında işletmeden ek bilgi ve belge talep edebilir. Ek bilgi ve belge talep edilmesi halinde, talebin işletmeye tebliğ edildiği tarih ile talep edilen bilgi ve belgelerin Başkanlığa sunulduğu tarih arasında geçen süre, dördüncü fıkrada öngörülen azami süreye dahil edilmez.
(6) Başvuruya ilişkin, Başkanlık tarafından yapılan değerlendirme sonucunda başvurunun uygun bulunması halinde işletmeye sera gazı emisyon izni verilir.
(7) Başvuruda sunulan bilgi, belge veya raporun eksik veya hatalı olması halinde bu eksiklikler ve hatalar başvuru tarihinden itibaren 10 iş günü içinde başvuru sahibine bildirilir. Eksikliklerin veya hatalı bilgi/belgelerin başvuru sahibine tebliğinden itibaren 3 ay içinde tamamlanarak Başkanlığa sunulması zorunludur. […]
(8) Başvurunun uygun bulunmaması veya belirtilen süre içerisinde eksikliklerin veya hataların tamamlanarak sunulmaması durumunda sera gazı emisyon izni başvurusu reddedilir ve başvuru ücreti iade edilmez.
(9) Sera gazı emisyon izni, verildiği tarih itibarıyla yürürlüğe girer.
(10) Sera gazı emisyon izni başvuru süreci elektronik ortamda yürütülür."

Açıklama

Süreç dört sayıyla özetlenir: başvurunun değerlendirilmesi **azami 60 gün**, eksikliğin bildirilmesi **10 iş günü**, eksikliğin tamamlanması **3 ay**, ve red hâlinde ücret iadesi **yok**. Beşinci fıkradaki durdurma kuralı planlama açısından kritiktir: Başkanlık ek belge

isterse 60 günlük süre işlemez, dolayısıyla eksik bir başvuru takvimi öngörülemez biçimde uzatır. İkinci fıkradaki "tesis başına ayrı izin, aynı adreste tek izin" kuralı, çok tesisli sanayi gruplarının idari yükünü doğrudan belirler ve aynı organize sanayi bölgesinde farklı adreslerde bulunan tesisler için ayrı ayrı başvuru gerektirir. Sekizinci fıkranın "ücret iade edilmez" hükmü, eksik başvuruyu doğrudan mali kayba dönüştürür; başvuru bedeli 14 üncü maddenin altıncı fıkrası uyarınca Başkanlıkça belirlenecek ve **henüz ilan edilmemiştir.** Cezai boyutta, izin sürecinde kasıtlı olarak yanlış, yanıltıcı veya gerçek dışı bilgi sunulması yalnızca başvurunun reddiyle kalmaz: 10 uncu maddenin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca verilmiş izni dahi iptal ettirir ve 7552 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin altıncı fıkrası uyarınca **170.000 lira** idari para cezası doğurur.

EK-3: İzin başvurusunda istenen bilgi ve belgeler

EK-3, on bir kalem sayıyor: gerçek kişi kimlik bilgileri veya tüzel kişi ticaret unvanı ve sicil numarası, işletme adresi ve iletişim bilgileri, tesisin tanımı ve adresi, tesisin devralınma tarihi, kullanılan hammadde ve yardımcı maddeler, faaliyet tanımı ile **izleme planı ve izleme metodolojisi planı**, yetkili personele ilişkin belgeler, Başkanlıkça istenecek ek bilgiler ve başvuru bedelinin ödendiğine dair belge.

Bu listenin en çok hazırlık gerektiren kalemi personel şartıdır ve doğrudan istihdam kararına dönüşür:

- **Kategori C tesisler:** dört yıllık mühendislik veya fen fakültesi mezunu, sera gazı izleme ve raporlama alanında **en az 2 yıl tecrübeli asgari 2 personel**.
- **Kategori B tesisler:** aynı eğitim şartı, **en az 1 yıl tecrübeli asgari 1 personel**.
- Bu nitelikte personeli bünyesinde bulundurmayan firmalar, aynı kriterleri sağlayan **gerçek veya tüzel kişileri görevlendirebilir.**

Son madde, danışmanlık piyasası için açık bir kapıdır: yükümlülük personeli istihdam etmek değil, nitelikli personelin görevlendirilmiş olmasını sağlamaktır.

Madde 8: Sera gazı emisyon izninin geçerliliği ve yenilenmesi

MADDE METNİ

"(1) Sera gazı emisyon izni, yürürlük tarihi itibarıyla beş yıl süre ile geçerlidir.
(2) İşletmeler belge geçerlilik süresinin sona ereceği tarihten en az 6 ay öncesinde, sera gazı emisyon izni yenileme başvurusu yapmak ve beş yıllık süre dolmadan yeniden sera gazı emisyon izni almak zorundadır. Bu kapsamdaki yenileme başvuruları 7 nci madde kapsamında yürütülür."

Açıklama

İkinci fıkra iki ayrı yükümlülük yükler ve bunların karıştırılması pahalıya mal olur: işletme hem **6 ay öncesinden başvurmak** hem de **süre dolmadan izni almış olmak** zorundadır. Zamanında başvurmuş olmak tek başına koruma sağlamaz; korunan sonuç, iznin kesintisiz devamıdır. Altı aylık süre tesadüfi değildir, 7 nci maddedeki 60 günlük değerlendirme ile eksiklik hâlinde işleyen 10 iş günü ve 3 aylık tamamlama sürelerinin toplamına yaklaşır. Yani mevzuat, yenileme başvurusunun bir kez eksik çıkması ihtimalini takvime baştan yazmıştır. Süresi biten izinle faaliyete devam edilmesi hâlinde sonuç izinsiz faaliyetle aynıdır ve 35 inci maddenin birinci fıkrasının (c) bendindeki cetvel uygulanır; tavanı **12.549.000 liradır**.

Madde 9: Sera gazı emisyon izninin güncellenmesi

MADDE METNİ

"(1) İşletme, sera gazı emisyon izninin geçerlilik süresi içerisinde güncellenmesine neden olabilecek faaliyetleri, tesisin niteliğine veya işleyişine ilişkin değişiklikleri, kategori değişikliğini ve izin sahibinde meydana gelen değişiklikleri, değişikliğin meydana geldiği tarihten itibaren 30 gün içinde Başkanlığa bildirmek zorundadır.
(2) Sera gazı emisyon izninin geçerlilik süresi içerisinde güncellenmesini gerektirecek faaliyet, tesis niteliği veya işleyişi ile ilgili izleme planındaki önemli değişiklikler ile izin sahibi gerçek veya tüzel kişilerde meydana gelecek değişikliklerin kapsamı Başkanlıkça çıkarılacak usul ve esaslarla belirlenir."

Açıklama

Bildirim süresi **30 gün** ve bu süre değişikliğin fark edildiği değil, *"meydana geldiği"* tarihten işler. Bildirimi

gereken dört durum sayılmış: faaliyet değişikliği, tesisin niteliği veya işleyişindeki değişiklik, **kategori değişikliği** ve izin sahibinin değişmesi. Kategori değişikliğinin bu listede olması önemlidir, çünkü kapasite artışıyla kategori B'den C'ye geçen bir tesisin yalnızca tahsisat hesabı değil, EK-3'teki personel yeterliliği de değişir: bir yıl tecrübeli bir personel yeterken, iki yıl tecrübeli iki personel gerekir. İkinci fıkra ise bu maddenin bilinçli boşluğudur; hangi değişikliğin *"önemli"* sayılacağı henüz belirlenmemiştir ve Başkanlıkça çıkarılacak usul ve esaslara bırakılmıştır. Bu belirsizlik karşısında Yeşil Ajanda olarak güvenli yorumun geniş bildirim olduğuna dikkat çekiyoruz: tereddüt hâlinde bildirmek, süreyi kaçırmaktan her zaman ucuzdur, zira bildirim yükümlülüğünün ihlali 7552 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin altıncı fıkrası kapsamında **170.000 liralık** idari para cezasına konu olabilir.

Madde 10: Sera gazı emisyon izninin iptali

MADDE METNİ

"(1) Tesisin niteliği ve işleyişine ilişkin aşağıdaki durumlardan birinin oluşması halinde, sera gazı emisyon izni iptal edilir: a) Bu Yönetmelik kapsamında yapılan her türlü iş ve işlemlerde ve bildirimlerde kasıtlı olarak yanlış, yanıltıcı veya gerçek dışı bilgi, belge veya beyanın sunulduğunun tespit edilmesi. b) Tesisin, önceden faaliyet gösterse dahi faaliyetinin sona ermesi veya yeniden faaliyet göstermesinin teknik olarak mümkün olmaması. c) 7552 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının (ç) bendi uyarınca teslim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi.
(2) 5 inci maddenin dördüncü fıkrası kapsamındaki tesislerin sera gazı emisyon izninin geçerlilik süresi içinde ETS kapsamı dışında kalması durumunda işletmeler sera gazı emisyon izninin iptali talebinde bulunabilir. Bu fıkra kapsamındaki iptal talepleri, 30 gün içerisinde Başkanlıkça incelenir, uygun bulunanların sera gazı emisyon izinleri iptal edilir."

Açıklama

Birinci fıkra üç iptal sebebini sayıyor ve üçü de farklı mantığa dayanıyor. (a) bendi bir **yaptırım** hükmüdür ve eşiği yüksektir: yanlışlık yetmez, **kasıt** aranır. Buradaki "her türlü iş ve işlem" ifadesi geniştir, izin başvurusundaki beyanı da yıllık emisyon raporundaki veriyi de kapsar. Bu maddede "benim kastım yoktu, veri hatası oldu" savunması kurtarıcıdır, ancak savunmanın ikna edici olabilmesi işletmenin veri kalite kontrol sistemini belgeleyebilmesine bağlıdır; EK-4'ün yazılı prosedür şartı tam da bu nedenle önem taşır. (b) bendi bir **kayıt temizliği** hükmüdür, yaptırım değildir. (c) bendi ise sistemin en ağır sonucudur ve Kanuna atıf yapar: tahsisat teslim yükümlülüğünün her yıl için en az **%80'ini** süresinde yerine getirmeyen işletmenin bu durumu **üç yıl üst üste** tekrarlaması hâlinde izni iptal edilir ve **3 aydan 6 aya kadar** yeni izin verilmez. Bu, para cezasının ötesinde bir sonuçtur: izin olmadan faaliyet yürütülemeyeceğine göre, kronik uyumsuzluğun bedeli üretimin kendisidir. İkinci fıkra ise işletme lehine bir çıkış kapısıdır ve **talebe** bağlıdır, kendiliğinden işlemez; kategori düşüşüyle kapsam dışına çıkan tesis, iznini iptal ettirmek için başvurmalıdır ve Başkanlık talebi **30 gün** içinde inceler.

KİLİT MESAJ

Kilit mesaj: Kapsam iki süzgeçten geçer. Birinci süzgeç EK-1'deki faaliyettir ve ölçüm yükümlülüğünü doğurur; ikinci süzgeç 50.000 tonluk kategori eşiğidir ve fiyat yükümlülüğünü doğurur. İzin ise ikinci süzgeci geçenler için faaliyetin ön koşuludur, beş yıl geçerlidir ve yenilemesi altı ay önceden başlatılmalıdır.

BÖLÜM 05

Üst Sınır, Tahsisatlar ve Ücretsiz Tahsisat Süreci

Bu altı madde, sistemin para tarafıdır. Toplam tavanın nasıl çizileceğini, tahsisatın nasıl dağıtılacağını, ne kadar süre geçerli olacağını ve nasıl teslim edileceğini belirler. Uyum maliyetinin büyüklüğü buradaki kurallarda saklıdır.

Madde 11: ETS üst sınırı

MADDE METNİ

"(1) ETS üst sınırının belirlenmesinde emisyon yoğunluğu temelli belirleme yaklaşımı esas alınır.
(2) ETS üst sınırı, sistem yılını kapsayan doğrulanmış sera gazı emisyon raporlarının son teslim tarihinden itibaren 60 gün içinde Resmî Gazete'de yayımlanan Ulusal Tahsisat Planı kapsamında açıklanır."

Açıklama

İki fıkralık bu madde, sistemin en tartışmalı tercihini içeriyor. Klasik emisyon ticaret sistemleri mutlak bir tavan koyar: toplam salım şu kadar tondur ve yıllar içinde şu oranda azalır. TR ETS ise **emisyon yoğunluğu temelli** bir yaklaşım seçmiş, yani tavanı birim üretim başına salıma bağlamış. Bunun operasyonel anlamı şudur: üretim büyürse tavan da büyür, dolayısıyla sistem üretimi cezalandırmak yerine **karbon verimsizliğini** cezalandırır. Sanayi açısından bu tercih, büyümeyi kısıtlamayan bir uyum yolu sunar; iklim hedefi açısından ise toplam salımın düşeceğinin garantisi zayıflar, çünkü verimlilik artarken üretim daha hızlı büyürse toplam artabilir. Yeşil Ajanda olarak bu tercihin bilinçli bir denge arayışı olduğuna dikkat çekiyoruz: Türkiye, sanayisi büyürken karbon fiyatlandırmasına geçen bir ülke ve mutlak tavan aynı anda hem büyümeyi hem uyumu taşıyamazdı. Zamanlama kuralı ise takvimin omurgasıdır. Emisyon raporlarının son teslim tarihi 29 uncu madde uyarınca **30 Nisan**'dır; buna 60 gün eklendiğinde Ulusal Tahsisat Planının en geç **haziran sonunda** yayımlanması beklenir. Plan yayımlandıktan sonra 14 üncü madde uyarınca ücretsiz tahsisat başvurusu için **30 gün**, 17 nci madde uyarınca ihale takviminin ilanı için **15 iş günü** işlemeye başlar. **Üst sınırın sayısal değeri henüz açıklanmamıştır** ve Yönetmelikte de yer almaz; ilk rakam ilk Ulusal Tahsisat Planıyla görülecektir.

Madde 12: Tahsisatların ihracı, piyasaya sunulması ve dağıtım usulü

MADDE METNİ

"(1) ETS üst sınırı kapsamında tahsisatlar İşlem Kayıt Sisteminde ihraç edilir. İhraç edilen tahsisatlar birincil piyasada ve/veya ücretsiz olarak İşlem Kayıt Sistemi üzerinden piyasaya sunulur.
(2) Tahsisatların kayden ihracına, hak sahibi bazında kayden izlenmesine ve piyasaya sunulmasına ilişkin usul ve esaslar EPDK tarafından belirlenir."

Açıklama

Madde, tahsisatın hayata geliş anını ve iki dağıtım kanalını tarif ediyor: **ihale** yoluyla birincil piyasa ve **ücretsiz** tahsisat. Bir tesisin uyum maliyeti, esas olarak bu iki kanaldan hangisinin ne ağırlıkta çalıştığına bağlıdır ve ağırlığı belirleme yetkisi 23 üncü madde uyarınca Karbon Piyasası Kurulundadır. İkinci fıkra, düzenleyici yetkinin paylaşımını gösterir: tahsisatın **ne kadar** olacağı iklim otoritesinin, **nasıl** ihraç edilip izleneceği ise enerji piyasası düzenleyicisinin işidir. Bu ayrım, tahsisatın hukuki niteliğinden doğar; kaydi ve devredilebilir bir varlık, sermaye piyasası benzeri bir kayıt altyapısı gerektirir.

Madde 13: Ücretsiz tahsisatların dağıtımı

MADDE METNİ

“(1) Ücretsiz tahsisatların dağıtımında alt tesislere göre kıyas yöntemi esas alınır. Alt tesisler ve sektörler özelinde kıyas değeri hesabına dahil edilecek işletme sayısını, sektörel faaliyet katsayısını ve ücretsiz tahsisat oranını belirlemeye Başkanlığın önerisiyle Karbon Piyasası Kurulu yetkilidir.
(2) Alt tesislere göre kıyaslama yapılırken, ürün kıyasına dayalı alt tesisler, ölçülebilir ısı kıyasına dayalı alt tesisler, yakıt kıyasına dayalı alt tesisler ve üretim sürecine yönelik alt tesisler işletme tarafından belirlenerek, tesisin doğrulanmış yıllık sera gazı emisyonu verisi belirlenen alt tesislere atfedilir.
(3) Uygulama dönemleri için alt tesislere ilişkin kıyas değerleri uygulama döneminin başlayacağı sistem yılından önceki takvim yılında Kasım ayının son iş gününe kadar Başkanlıkça ilan edilir.
[…dördüncü, beşinci ve altıncı fıkralar İzleme Metodolojisi Planı ile faaliyet seviyesi raporunun sunulmasını düzenler…]
(7) Ücretsiz tahsisat miktarı, her bir alt tesis özelinde Başkanlıkça ilan edilecek kıyas değeri, ücretsiz tahsisat oranı ile sektörel faaliyet katsayısının alt tesis özelinde faaliyet seviyelerinin çarpılması ile elde edilecek değere eşittir.
(8) Tahsisatların ücretsiz olarak dağıtılması durumunda, her bir uygulama dönemi için uygulama dönemi başlamadan önce Başkanlıkça yayımlanacak usul ve esaslara göre Karbon Piyasası Kurulu kararıyla her bir faaliyet için ücretsiz tahsisat oranı belirlenir.
[…]
(9) Alt tesislere ilişkin kıyas değerleri dört ondalık basamak esas alınarak ilan edilir.
(10) Ücretsiz tahsisat miktarının hesaplanması sonucunda kesirli/ondalık bir değer oluşması halinde, ücretsiz tahsisat miktarı bir üst tam sayıya yuvarlanır.
(11) 11 inci madde uyarınca belirlenen değere göre sektörel düzeltme faktörleri ilan edilebilir. Belirlenen bu değer, yedinci fıkradaki hesaplamaya çarpan olarak dahil edilir.”

Açıklama

Yönetmeliğin mali açıdan en belirleyici maddesi budur, çünkü bir işletmenin kaç tahsisatı bedelsiz alacağını, dolayısıyla kaç tahsisatı satın almak zorunda kalacağını bu madde belirler. Yedinci fıkra formülü açıkça yazar:

Ücretsiz tahsisat = Kıyas değeri × Ücretsiz tahsisat oranı × Sektörel faaliyet katsayısı × Faaliyet seviyesi

Ücretsiz tahsisat formülünün dört çarpanı

Madde 13/7'deki formülün dört çarpanından üçünü idare belirler. İşletmenin doğrudan etkileyebildiği tek değişken faaliyet seviyesi, yani üretim miktarıdır.

ÇARPAN 1	ÇARPAN 2	ÇARPAN 3	ÇARPAN 4
Kıyas değeri	**Ücretsiz tahsisat oranı**	**Sektörel faaliyet katsayısı**	**Faaliyet seviyesi**
Alt tesisin emisyon yoğunluğu referansı. Dört ondalık basamakla ilan edilir.	Her faaliyet için uygulama dönemi başlamadan önce kararlaştırılır.	Karbon kaçağı gibi sektörel farklılıkları hesaba katan değer.	Alt tesisin doğrulanmış yıllık üretim seviyesi. Raporla beyan edilir.
Başkanlık belirler	Karbon Piyasası Kurulu	Karbon Piyasası Kurulu	İşletme belirler

Ücretsiz tahsisat = Kıyas değeri × Ücretsiz tahsisat oranı × Sektörel faaliyet katsayısı × Faaliyet seviyesi

Sonuç kesirli çıkarsa bir üst tam sayıya yuvarlanır (Madde 13/10). Alt tesis bazında hesaplanan tahsisatların toplamı üst sınırı aşarsa, sektörel düzeltme faktörü beşinci bir çarpan olarak devreye girer ve herkesin payı orantılı biçimde kısılır (Madde 13/11). Kıyas değerleri ve ücretsiz tahsisat oranı henüz ilan edilmemiştir. Kaynak: Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi Yönetmeliği, Madde 13.

Formülün dört çarpanından **üçü işletmenin kontrolü dışındadır.** Kıyas değerini Başkanlık ilan eder, ücretsiz tahsisat oranını ve sektörel faaliyet katsayısını Karbon Piyasası Kurulu belirler. İşletmenin etkileyebildiği tek değişken faaliyet seviyesi, yani üretim miktarıdır. Bu, kıyas yönteminin doğasından gelir: kıyas değeri, sektördeki verimli tesislerin emisyon yoğunluğunu temsil eder ve o değerden daha kötü performans gösteren tesis, aradaki farkı piyasadan satın alarak kapatır. Sistemin ödül ve ceza mantığı buradadır ve tahsisat tesise değil, tesisin içindeki **alt tesislere** göre hesaplandığı için, işletmenin ikinci fıkra uyarınca alt tesislerini nasıl tanımladığı sonucu doğrudan etkiler. Ürün kıyasına dayalı bir alt tesis ile yakıt kıyasına dayalı bir alt tesis farklı kıyas değerleriyle çalışır; sınırların yanlış çizilmesi ücretsiz tahsisat kaybına yol açar. Onuncu fıkradaki yuvarlama kuralı ise küçük ama sistematik bir avantajdır: kesirli sonuç her zaman **bir üst tam sayıya** yuvarlanır, yani yuvarlama daima işletme lehinedir. Dokuzuncu fıkradaki dört ondalık basamak şartı da hassasiyet güvencesidir; büyük üretim hacimlerinde kıyas değerindeki dördüncü basamak bile binlerce tahsisatlık fark üretir. On birinci fıkra, sistemin emniyet supabıdır: alt tesis bazında hesaplanan ücretsiz tahsisatların toplamı üst sınırı aşarsa, **sektörel düzeltme faktörü** çarpan olarak devreye girer ve herkesin ücretsiz tahsisatı orantılı biçimde kısılır. Bu, AB Emisyon Ticaret Sisteminde de bulunan bir mekanizmadır ve pratikte şu anlama gelir: bir işletme formüle göre hak ettiği tahsisatı alacağını varsayarak bütçe yapamaz, çünkü toplam talep tavanı zorlarsa herkesin payı azalır.

UZMAN NOTU

🔎 **Uzman Notu:** Kıyas değerleri, uygulama döneminin başlayacağı yıldan **önceki takvim yılının Kasım ayı son iş gününe** kadar ilan edilir. Bu, işletmelere bütçeleme için yaklaşık bir yıllık görüş mesafesi tanır. Ancak Geçici 4 üncü madde birinci uygulama dönemi için bu kuralı askıya alır: birinci dönemin birinci alt dönemine ait yıllık kıyas değerleri, alt tesislere ilişkin doğrulama raporları teslim edildikten **sonra** Ulusal Tahsisat Planında ilan edilecektir. Yani sistemin ilk döneminde işletmeler, kıyas değerini bilmeden veri üretecek ve maliyetlerini ancak sonradan görebilecektir. Bu bir kusur değil, sistemin ilk kez kurulmasının kaçınılmaz sonucudur: kıyas değeri ancak sektörün gerçek verisi toplandıktan sonra hesaplanabilir.

EK-4: İzleme Metodolojisi Planının asgari içeriği

İzleme Metodolojisi Planı, izleme planıyla karıştırılmaması gereken **ayrı** bir belgedir. İzleme planı emisyonun nasıl ölçüleceğini, İzleme Metodolojisi Planı ise ücretsiz tahsisat hesabına esas **alt tesis verilerinin** nasıl izleneceğini gösterir. EK-4 bu planın asgari içeriğini dört blokta tarif eder.

- **Tesis hakkında genel bilgiler.** Tesisi ve işletmeyi tanımlayan bilgiler, planın versiyonu ile Başkanlıkça onaylanma ve geçerlilik tarihleri, ana süreçlerin açıklaması, emisyon kaynaklarının

listesi ve tesis planı. Buna ek olarak bir **akış diyagramı** zorunludur: teknik unsurlar ve emisyon kaynaklarıyla birlikte üreten ve tüketen birimler, bütün enerji ve malzeme akışları (özellikle kaynak akışları, ölçülebilen ve ölçülemeyen ısı, elektrik ve atık gazlar) ile ölçüm noktaları ve ölçüm cihazları bu diyagramda görünmelidir. Ayrıca ölçülebilir ısı, ara ürünler, atık gazlar veya karbondioksit transferi için diğer ETS tesislerine ya da ETS dışı kuruluşlara yapılan bağlantıların listesi, adresleri ve bir irtibat kişisi istenir. Son olarak izleme planı, İzleme Metodolojisi Planı, emisyon raporu ve faaliyet seviyesi raporu için **sorumlu personelin atanması** ile veri akışı ve kontrol faaliyetlerine ilişkin **yazılı prosedürler** planın parçasıdır.

- **Alt tesisler hakkında bilgiler.** Her alt tesis için üretilen ürünler ve **PRODCOM kodları**, sistem sınırlarının açıkça tanımlanması, hangi teknik birimlerin dahil edildiği, hangi girdi malzemelerinin ve yakıtların kullanıldığı, hangi ürün ve çıktıların hangi alt tesise atfedildiği. Karmaşık alt tesislerde her biri için **ayrı ayrıntılı akış diyagramı** eklenir. Isı tedarik sistemleri, ortak kullanılan kazanlar ve kombine ısı ve enerji üniteleri, birden fazla alt tesise hizmet veriyorsa bu durum açıklanır; birden fazla alt tesise hizmet eden tesis parçalarının emisyonlarının ilgili alt tesislerle ilişkilendirilme yöntemi ayrıca yazılır.
- **Tesis düzeyinde izleme yöntemleri.** Tesis genelinde ısı ithalatı, üretimi, tüketimi ve ihracatı dengesini ölçmek için kullanılan yöntemlerin açıklaması ile **veri boşluklarının ve çifte sayımın önlenmesini** sağlayan yöntemlerin açıklaması.
- **Alt tesis düzeyinde izleme yöntemleri.** Doğrudan emisyonların ölçüm yöntemleri, yakıtlardaki enerjinin ihracatı ve yakıt girdisinin emisyon faktörleri, ölçülebilir ısının ithalatı, ihracatı, tüketimi ve üretimi, elektrik tüketimi ve üretiminin değiştirilebilir kısmı, atık gaz akışları, ithal veya ihraç edilen transfer karbondioksit miktarları ve her ürün kıyaslama alt tesisi için ürünün yıllık üretiminin ölçümü.

Bütün bu yöntem açıklamalarının, ilgili olduğu durumlarda hesaplama adımlarını, veri kaynaklarını, hesaplama formüllerini, ölçüm birimi dahil hesaplama faktörlerini, verilerin doğrulanması için **yatay ve dikey kontrolleri**, örnekleme planlarının temelini oluşturan prosedürleri, kullanılan ölçüm ekipmanlarını ve bunların bakımının nasıl yapıldığını, son olarak analitik prosedürleri uygulayan **laboratuvarların listesini** içermesi gerekir.

UZMAN NOTU

🔎 **Uzman Notu:** EK-4'ün en kolay atlanan şartı son cümlesindedir: *"Her bir ilgili hesaplama formülü için planda gerçek verilerin kullanıldığı bir örnek bulunmalıdır."* Yani plan, yöntemi tarif etmekle yetinemez, o yöntemi tesisin kendi gerçek verisiyle bir kez işletip göstermek zorundadır. Bu, planın masa başında şablondan üretilmesini fiilen imkânsız kılar ve hazırlık süresini uzatan asıl kalemdir. Geçici 3 üncü maddedeki **27 Ekim 2026** tarihi bu ışıkta okunmalıdır.

Madde 14: Ücretsiz tahsisat başvurusu

MADDE METNİ

"(1) Ücretsiz tahsisat kapsamında yer alan faaliyetleri yürüten işletmeler, ücretsiz tahsisat alabilmek için elektronik ortamda, Başkanlığa başvuru yapar. Başvurusu uygun bulunan tesislere ait ücretsiz tahsisatlar, EPDK tarafından belirlenen şekilde İşlem Kayıt Sistemi üzerinden işletme hesaplarına tesis bazında transfer edilir.
(2) Ücretsiz tahsisat başvuruları, Ulusal Tahsisat Planı yayımlandığı tarihten itibaren 30 gün içinde yapılır. […]
(3) Ücretsiz tahsisat başvurusunda, işletmelerin tesis özelinde sera gazı emisyon izni koşullarını devam ettirdiğini göstermesi gerekir.
(4) Ücretsiz tahsisat başvuruları, Başkanlık tarafından 15 iş günü içinde incelenir. Düzeltme talep edilen başvurular için işletme 10 iş günü içinde gerekli düzeltmeleri yapmakla yükümlüdür. […]
(5) Sistem yılına ait raporlamalarda ücretsiz tahsisat miktarına etki edecek bir hata tespit edildiğinde, tespit edilen miktar kadar tahsisat için telafi yılı içerisinde mahsuplaşmaya gidilir.
(6) Ücretsiz tahsisat başvuru bedelleri, Başkanlık tarafından belirlenir. Başvuru bedeli yatırılmayan başvurular işleme alınmaz.
(7) Bu madde uyarınca, ücretsiz tahsisat başvurusunu geç yapan işletmeler başvuru bedelini %50 artırımlı olarak, 35 inci maddenin üçüncü fıkrası kapsamındaki işletmeler ise %100 artırımlı olarak öder."

Açıklama

Ücretsiz tahsisat kendiliğinden gelmez, **başvuru ister** ve başvuru penceresi dardır: Ulusal Tahsisat Planının yayımından itibaren **30 gün**. Bu pencere kaçırıldığında hak tamamen kaybolmaz ama pahalılaşır; yedinci fıkra geç başvuranlara başvuru bedelini **%50 artırımlı** ödetir. Raporunu geç sunmuş olanlar, yani 35 inci maddenin üçüncü fıkrası kapsamındakiler için artırım **%100'dür**. Üçüncü fıkra, izin ile tahsisat arasındaki bağı kurar: geçerli izni olmayan veya izin koşullarını sürdürmeyen tesis ücretsiz tahsisat alamaz. Bu, 6 ncı maddedeki izin zorunluluğunu soyut bir kural olmaktan çıkarıp doğrudan mali sonuca bağlayan hükümdür. Beşinci fıkradaki mahsuplaşma kuralı ise hata yönetimini düzenler ve işletme lehine bir tasarımdır: raporlamada ücretsiz tahsisatı etkileyen bir hata bulunduğunda tahsisat geri istenmez, **telafi yılında mahsuplaşılır**. Fazla alınan tahsisat, ertesi yılın hakkından düşülür. Altıncı fıkradaki başvuru bedeli de **henüz belirlenmemiştir**; bedelin yatırılmaması başvuruyu geçersiz değil, işleme alınmamış kılar, dolayısıyla 30 günlük pencere içinde ödeme yapılmadıysa başvuru hiç yapılmamış sayılır.

Bir sistem yılının uyum takvimi

Takvimin tamamı 30 Nisan'a bağlıdır. Sonraki bütün süreler bu tarihten türeyerek işler; Ulusal Tahsisat Planı yayımlanmadan başvuru penceresi açılmaz.

30 NİS — Doğrulanmış rapor sunulur
Bir önceki takvim yılının emisyonu ve faaliyet seviyeleri Başkanlığa raporlanır. Rapor, gönderilmeden önce doğrulanmış olmalıdır. `Madde 29`

+60 GÜN — Ulusal Tahsisat Planı yayımlanır
ETS üst sınırı Resmî Gazete'de açıklanır. Pratikte haziran sonuna denk gelmesi beklenir. `Madde 11`

+30 GÜN — Ücretsiz tahsisat başvurusu
Pencere dardır ve başvuru bedeli aynı süre içinde yatırılmalıdır. Geç kalan bedeli %50 artırımlı öder. `Madde 14`

+15 İŞ G. — Başkanlık başvuruyu inceler
Düzeltme istenirse işletmeye 10 iş günü verilir. Uygun bulunan tahsisatlar tesis bazında hesaba geçer. `Madde 14`

KAS SON — Tahsisat teslimi
Doğrulanmış emisyona denk tahsisat, yükümlülük yılının Kasım ayı son iş gününe kadar teslim edilir. `Madde 16`

ARA SON — Ek rezerv kullananlar için teslim
Ek rezerve başvuran tesislerin teslim tarihi bir ay uzar. Karşılığında fiyat, piyasadan en az %50 pahalıdır. `Madde 16`

Kıyas değerleri, uygulama dönemi başlamadan önceki takvim yılının Kasım ayı son iş gününe kadar ayrıca ilan edilir (Madde 13/3); birinci uygulama döneminde bu kural Geçici Madde 4 ile askıya alınmıştır. Kaynak: Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi Yönetmeliği.

Ücretsiz tahsisat takvimi, tek bakışta:

- **30 Nisan:** Doğrulanmış emisyon raporu ve faaliyet seviyesi raporu Başkanlığa sunulur (Madde 29).
- **+60 gün:** Ulusal Tahsisat Planı Resmî Gazete'de yayımlanır, üst sınır açıklanır (Madde 11).
- **+30 gün:** Ücretsiz tahsisat başvurusu yapılır, bedeli yatırılır (Madde 14).
- **+15 iş günü:** Başkanlık başvuruyu inceler; düzeltme istenirse **10 iş günü** verilir (Madde 14).
- **Kasım ayı son iş günü:** Tahsisat teslim yükümlülüğü yerine getirilir (Madde 16).
- **Aralık ayı son iş günü:** Ek rezerv kullananlar için teslim (Madde 16).

Madde 15: Tahsisatların geçerliliği

MADDE METNİ

“(1) Tahsisatlar, İşlem Kayıt Sisteminde ihraç edildikleri tarihten itibaren ilgili uygulama dönemi sonuna kadar geçerlidir. Ancak, 19 uncu maddenin üçüncü fıkrası uyarınca bankalama süresini belirlemeye Başkanlık yetkilidir.
(2) Birinci fıkra uyarınca geçerliliğini kaybeden tahsisatlar, İşlem Kayıt Sistemi üzerinden ilga edilir.
(3) Tahsisat sahibi işletmeler, ilgili uygulama dönemi süresince, iklim değişikliği ile mücadeleye gönüllü olarak katkı sağlamak amacıyla Başkanlığa müracaat ederek ücretsiz tahsisat haklarından vazgeçebilir veya ücretsiz tahsisatlarının iptal edilmesi talebinde bulunabilir.”

Açıklama

Tahsisatın ömrü **uygulama dönemiyle sınırlıdır** ve dönem sonunda kullanılmayan tahsisat ilga edilir, yani sistemden silinir. Bu, tahsisatı süresiz bir varlık olmaktan çıkarır ve stoklama yoluyla piyasayı kilitlemeyi engeller. Birinci fıkranın sonundaki istisna kritiktir: bankalama süresini belirleme yetkisi Başkanlıktadır, dolayısıyla dönem aşırı taşıma imkânı vardır ama garanti değildir ve **süre henüz belirlenmemiştir**. Bir işletme, bugün elindeki fazla tahsisatı gelecek dönemde kullanabileceğini varsayarak stratejik karar veremez. Üçüncü fıkra ise Yönetmeliğin en ilginç hükümlerinden biridir ve gönüllü iptal imkânı tanır. Ticari mantıkla açıklanması zor görünen bu hüküm, iki gerçek kullanım alanına sahiptir: kurumsal sürdürülebilirlik taahhüdü olan şirketler, net sıfır iddialarını doğrulanabilir kılmak için tahsisat iptal ettirebilir; ayrıca ürün bazlı karbon beyanı veren ihracatçılar için iptal edilmiş tahsisat somut bir kanıt üretir. İptal edilen tahsisat piyasadan kalıcı olarak çekildiği için toplam arzı da azaltır.

Madde 16: Tahsisatların teslimi ve ek rezerv kullanımı

MADDE METNİ

“(1) İşletmeler, tesisler özelinde teslim yükümlülüklerini, sistem yılını kapsayan doğrulanmış sera gazı emisyon raporlarındaki miktara denk gelecek şekilde yükümlülük yılının Kasım ayı son iş gününe kadar İşlem Kayıt Sistemi üzerinden yerine getirir.
(2) Tahsisat teslim yükümlülüğünü yerine getirmeyen işletmeye 7552 sayılı Kanunda öngörülen yaptırımlar uygulanır. Yükümlülük yılında teslim edilmeyen tahsisat miktarı, telafi yılında teslim edilmesi gereken tahsisat miktarı olarak değerlendirilir. İşletmenin tesis özelinde bir sonraki yükümlülük yılında teslim etmesi gereken tahsisat miktarına telafi yılı yükümlülüğü kapsamında teslim etmesi gereken tahsisat miktarı da eklenir.
(3) İşletmenin veya işletmeye bağlı tesisin, tahsisat teslim yükümlülüğünü yerine getirme zamanından önce faaliyetine son vermesi, işletmenin tasfiyesi veya konkordato kararı alınmış olması teslim yükümlüğünün yerine getirilmesine engel teşkil etmez.
(4) İşletmenin tesisler özelinde Başkanlığa ibraz ettiği doğrulanmış sera gazı emisyon raporunda yapılan hatanın tespit edilmesi halinde teslim yükümlülüğü, telafi yılında yerine getirilir.
(5) Ek rezerv, sadece teslim yükümlülüğünün yerine getirilebilmesi amacıyla, aşağıdaki koşulların sağlanması durumunda talep eden tesisler tarafından her bir tesisin tahsisat açığı miktarlarının toplamı ile sınırlı olmak üzere, Karbon Piyasası Kurulunun kararı ile kullanılır. Ek rezerv kullanımı birincil piyasada Ulusal Tahsisat Planında açıklanan ETS üst sınırının %10’unu geçmeyecek şekilde uygulanır. Alt tesislere bağlı emisyon yoğunluklarında artış olmaması şartıyla ek rezerv kullanım koşulları şu şekildedir: a) Tesisin doğrulanmış sera gazı emisyon raporundaki emisyon miktarının %70’inden fazla ücretsiz tahsisat alması durumunda, işletmenin tesisi için aldığı ücretsiz tahsisat miktarına eşit sayıda tahsisat miktarını ilgili tesis için teslim etmiş olması. b) Tesisin doğrulanmış sera gazı emisyon raporundaki emisyon miktarının %70’inden az ücretsiz tahsisat alması durumunda, işletmenin tesise ilişkin yükümlülüğünün teslim tarihi itibarıyla en az %70’ini ilgili tesis için yerine getirmiş olması ve hesabında tahsisat bulunmaması.
(6) Ek rezerv kapsamında uygulanacak asgari tahsisat fiyatı, Kasım ayının son iş günü itibarıyla hesaplanan son 3 aya ait birincil piyasa ağırlıklı ortalama tahsisat fiyatı ile son 3 aya ait spot tahsisat piyasası seanslarındaki ikincil piyasa ağırlıklı ortalama

> *tahsisat fiyatının yüksek olanının %50 fazlasına denk gelecek şekilde belirlenir. […]*
> *(7) Ek rezerv kullanan tesisler yükümlülüklerini Aralık ayının son iş gününe kadar İşlem Kayıt Sistemi üzerinden yerine getirir. […]*
> *(8) Ek rezerv başvurusu, tahsisat teslim yükümlülüğü yerine getirilirken yapılır.”*

Açıklama

Sistemin bütün zinciri bu maddede sonuçlanır: ölçülen, raporlanan ve doğrulanan emisyona denk tahsisat, **yükümlülük yılının Kasım ayı son iş gününe kadar** teslim edilir. İkinci fıkra, teslim edilmeyen tahsisatın kaybolmadığını açıkça söyler; eksik miktar telafi yılına devreder ve ertesi yılın yükümlülüğüne **eklenir**. Buradaki editöryel vurgu şudur: para cezası borcu kapatmaz. 7552 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının (c) bendi uyarınca teslim edilmeyen her bir tahsisat için piyasa fiyatının **iki katı** ceza ödenir, ardından o tahsisat ertesi yıl **ayrıca** teslim edilir. “Cezayı öderim, tahsisat almam” hesabı bu madde karşısında geçersizdir. Üçüncü fıkra bu borcu şirket hukukunun ötesine taşır: faaliyetin sona ermesi, tasfiye ve hatta konkordato kararı teslim yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz. Dördüncü fıkra ise iyi niyetli hata için nefes alanı bırakır; doğrulanmış raporda hata tespit edilirse yükümlülük telafi yılında yerine getirilir.

Ek rezerv, maddenin ikinci yarısını oluşturur ve piyasada tahsisat bulamayan tesisler için son çaredir. Kapısı dardır ve üç ayrı kilitle korunur. Birinci kilit **niyet kilididir**: ek rezerv yalnızca teslim yükümlülüğü için kullanılabilir, ticari amaçla alınamaz ve talep, tesisin tahsisat açığıyla sınırlıdır. İkinci kilit **performans kilididir**: alt tesislerin emisyon yoğunluğunda artış olmaması şarttır, yani ek rezerv karbon yoğunluğunu artıran bir tesise açılmaz. Üçüncü kilit **iyi niyet kilididir** ve beşinci fıkranın iki bendiyle kurulur: emisyonunun %70’inden fazlasını ücretsiz tahsisatla karşılayan tesis, aldığı ücretsiz tahsisatın tamamını teslim etmiş olmalıdır; %70’inden azını karşılayan tesis ise yükümlülüğünün en az %70’ini yerine getirmiş ve hesabını **boşaltmış** olmalıdır. Elinde tahsisat dururken ek rezerv talep edilemez. Bütün bunların üstünde bir de sistem düzeyinde tavan vardır: ek rezerv toplamı ETS üst sınırının **%10’unu** geçemez.

Fiyat tarafı ise ek rezervi bilinçli olarak pahalı kılar. Altıncı fıkraya göre asgari fiyat, son üç ayın birincil ve ikincil piyasa ağırlıklı ortalama fiyatlarından **yüksek olanının %50 fazlasıdır**. Yani ek rezerv her zaman piyasadan en az yarı yarıya pahalıdır ve bu, mekanizmanın kaçış kapısı değil emniyet supabı olarak tasarlandığını gösterir. Karşılığında bir imkân da tanınır: ek rezerv kullanan tesisin teslim tarihi Kasım’dan **Aralık ayı son iş gününe** uzar. Geçici 5 inci madde, henüz ihale yapılmamış olması hâlinde spot piyasa fiyatlarının esas alınacağını belirterek sistemin ilk yılında bu formülün nasıl işleyeceğini çözer.

KİLİT MESAJ

Kilit mesaj: Tahsisat teslimi bir borçtur, para cezası bu borcu ödemez. Teslim edilmeyen tahsisat telafi yılına devreder, ertesi yılın yükümlülüğüne eklenir ve tasfiye ile konkordato bile bu borcu sona erdirmez.

> **“Formülün dört çarpanından üçü işletmenin kontrolü dışındadır.**

BÖLÜM 06

Piyasalar, İstikrar ve Esneklik Mekanizmaları

Tahsisat dağıtıldıktan sonra el değiştirebilir. Bu beş madde, el değiştirmenin nerede, hangi kurallarla ve hangi fiyat korumaları altında gerçekleşeceğini düzenler.

Madde 17: Birincil piyasa

MADDE METNİ

"(1) Tahsisatlar, Başkanlıkça belirlenen ihale takvimine uygun şekilde birincil piyasada satışa sunulur.
(2) Ulusal Tahsisat Planı yayımlandıktan sonra 15 iş günü içerisinde ihale takvimi kamuoyuna ve piyasa katılımcılarına Piyasa İşletmecisinin internet sitesi aracılığıyla ilan edilir.
(3) Herhangi bir ihalenin iptal edilmesi durumunda, iptal edilen ihale/ihalelere konu tahsisat miktarı, birinci fıkrada belirlenen ihale takvimine göre sistem yılı içerisinde kalan ihale sayısına eşit oranda bölünerek dağıtılır. En son ihalenin iptal edilmesi durumunda 15 iş günü içerisinde ihale tekrarlanır. İhale en fazla 2 defa tekrarlanır. İkinci tekrardan sonra da ihalenin iptal olması durumunda ihaleye konu tahsisat miktarı bir sonraki takvim yılında ihale edilir.
(4) Birincil piyasadaki tahsisat satış gelirleri 7552 sayılı Kanunun 12 nci maddesi uyarınca genel bütçenin (B) işaretli cetveline özel gelir olarak kaydedilir."

Açıklama

Birincil piyasa, tahsisatın devletten piyasaya ilk geçiş noktasıdır ve yöntem **ihaledir**. Takvim Başkanlıkça belirlenir, ilanı Piyasa İşletmecisi yapar ve ilan süresi Ulusal Tahsisat Planından itibaren **15 iş günüdür**. Üçüncü fıkra, ilk bakışta teknik görünen ama piyasa istikrarı açısından önemli bir kural içerir: iptal edilen bir ihalenin tahsisatı yok olmaz, yıl içindeki kalan ihalelere **eşit oranda bölünerek** dağıtılır. Bu, arz şokunu engeller. Son ihalenin iptali hâlinde ise ihale 15 iş günü içinde tekrarlanır, **en fazla iki kez**; üçüncü kez de iptal olursa tahsisat bir sonraki takvim yılına aktarılır. Dördüncü fıkra ise sistemin mali kimliğini belirler: ihale gelirleri genel bütçeye özel gelir olarak kaydedilir ve 7552 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin altıncı fıkrası uyarınca **iklim değişikliği ile mücadele ve yeşil dönüşüm amacı dışında kullanılamaz**. Aynı hüküm bu gelirlerin **%10'a kadarının adil geçiş uygulamalarında** kullanılabileceğini de söyler. Karbon fiyatlandırmasının bir vergi olarak değil, kendi amacına bağlı bir gelir mekanizması olarak kurgulanması, sanayi tarafındaki kabul edilebilirliği açısından belirleyici bir tercihtir.

Madde 18: İkincil piyasalar

MADDE METNİ

"(1) Piyasa katılımcıları, sürekli ticaret yöntemi ile işletilen ikincil piyasalarda tahsisat alım satım işlemlerini gerçekleştirebilirler."

Açıklama

Tek cümlelik bu madde, sistemin likidite ayağını kurar. İhaleyle dağıtılan veya ücretsiz verilen tahsisatlar, ikincil piyasada **sürekli ticaret** yöntemiyle el değiştirir; yani belirli seans saatleri yerine kesintisiz eşleşme mantığı geçerlidir. Piyasa katılımcısı tanımı 4 üncü maddede dardır: *"Emisyon Ticaret Sistemi kapsamındaki işletmeler"*. Bu, ikincil piyasanın bugünkü hâliyle spekülatif finansal aktörlere değil, uyum yükümlülüğü olan sanayiye açık olduğu anlamına gelir. Fiyat oluşumu açısından bu tercih iki yönlüdür: piyasa manipülasyonu riski azalır, buna karşılık işlem hacmi ve dolayısıyla fiyat sinyalinin güvenilirliği sınırlı kalabilir.

Madde 19: Piyasa istikrar ve esneklik mekanizmaları

MADDE METNİ

"(1) Fiyat istikrarını sağlamaya yönelik olarak, piyasa istikrar mekanizması oluşturulur. Bu kapsamda oluşturulacak olan piyasa istikrar rezervi, dolaşımdaki tahsisat miktarı ve tahsisat fiyatlarına ilişkin değerlendirme neticesinde devreye alınarak, birincil piyasada gerçekleştirilecek işlemlerle fiyat istikrarını sağlar.
(2) Belirlenen esaslar çerçevesinde birincil piyasaya sunulacak tahsisatların ilgili dönemde Başkanlıkça belirlenen kısmı piyasa istikrar rezervine aktarılır.
(3) Tahsisatların ilgili uygulama döneminin sonraki yıllarında kullanılması (bankalama) ve uygulama dönemi içindeki sonraki yıllara ait tahsisatların, mevcut teslim yılı için kullanılması (ödünç alma) işlemi gibi piyasa esneklik mekanizmaları kullanılabilir.
(4) Bu maddeye ilişkin uygulama hükümleri Başkanlıkça çıkarılacak usul ve esaslar ile belirlenir."

Açıklama

Madde iki farklı işlevi tek başlık altında toplar. **Piyasa istikrar rezervi** arz tarafında çalışır: birincil piyasaya sunulacak tahsisatın bir kısmı rezerve aktarılır ve fiyat aşırı düşerse rezerv arzı kısarak, aşırı yükselirse

rezervden arz ekleyerek dengeler. Bu, AB Emisyon Ticaret Sisteminin 2019'da devreye aldığı mekanizmanın karşılığıdır ve Türkiye'nin sistemi kurarken bu dersi baştan içselleştirdiğini gösterir. **Esneklik mekanizmaları** ise talep tarafında çalışır ve işletmeye zaman kazandırır: bankalama, bu yılın fazla tahsisatını gelecek yıla taşımaya; ödünç alma ise gelecek yılın tahsisatını bu yılın teslimi için kullanmaya imkân verir. Ödünç almanın sınırı üçüncü fıkrada açıkça çizilmiştir, yalnızca **aynı uygulama dönemi içindeki** sonraki yıllara ait tahsisatlar kullanılabilir. Dördüncü fıkra, bu maddenin bilinçli boşluğudur: mekanizmaların nasıl işleyeceği, bankalama süresinin ne olacağı ve ödünç almanın oransal sınırı **henüz belirlenmemiştir**. Yeşil Ajanda olarak, esneklik mekanizmalarının nihai kurallarını görmeden çok yıllı tahsisat stratejisi kurmanın erken olduğuna dikkat çekiyoruz; bugün yapılabilecek olan, tahsisat açığını yıl bazında hesaplayıp senaryolamaktır.

Madde 20: Tamamlayıcı tahsisat fiyatı mekanizması

MADDE METNİ

"(1) İşletmelerin taleplerine istinaden, teslim etmeleri gereken tahsisatlar özelinde ilave olarak birincil piyasada tamamlayıcı tahsisat fiyatı uygulanabilir. Bu amaçla Başkanlıkça belirlenen ihalelerde Piyasa İşletmecisi tarafından tamamlayıcı tahsisat fiyatı mekanizması işletilir.
(2) İşletmeler tarafından tamamlayıcı tahsisat fiyatı mekanizması kapsamında Başkanlığa yapılacak başvurular Piyasa İşletmecisi aracılığıyla yapılır.
(3) İkinci fıkra kapsamında yapılan başvurular doğrultusunda tamamlayıcı tahsisat fiyatı mekanizmasının işletileceği ihaleler en az 7 iş günü öncesinden Başkanlık tarafından belirlenir. Belirlenen ihale tarihleri Piyasa İşletmecisi tarafından işletmelere duyurulur.
[…dördüncü ve beşinci fıkralar usul yetkisi ile gelir kaydını düzenler…]
(6) 7552 sayılı Kanunun 12 nci maddesi uyarınca, bu maddenin beşinci fıkrası ile elde edilen gelirler, iklim değişikliği ile mücadele ve yeşil dönüşüm amacı dışında kullanılamaz.
(7) Dördüncü fıkra haricinde bu maddeye ilişkin uygulama hükümleri, Başkanlıkça çıkarılacak usul ve esaslar ile belirlenir."

Açıklama

Bu, Yönetmeliğin en az bilinen ve en çok yanlış anlaşılmaya açık mekanizmasıdır. Tamamlayıcı tahsisat fiyatı, **işletmenin kendi talebiyle** işleyen bir düzenektir: teslim etmesi gereken tahsisatlar özelinde, birincil piyasada ilave bir fiyat uygulanmasını isteyebilir. Bunun pratik anlamı, işletmenin ödediği karbon fiyatını gönüllü olarak yükseltebilmesidir. Böyle bir mekanizmanın rasyoneli, iç piyasada oluşan fiyatın uluslararası muhataplarca yeterli görülmediği durumlarda ortaya çıkar: ürününü karbon fiyatlandırması uygulayan bir pazara satan bir ihracatçı, Türkiye'de ödediği fiyatın hedef pazarda tam mahsup edilebilmesi için fiyat farkını burada kapatmak isteyebilir. Yönetmelik bu amacı açıkça yazmaz, dolayısıyla mekanizmanın Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizmasıyla nasıl ilişkileneceği konusunda **Yönetmelikte hüküm bulunmamaktadır** ve bu rehberde spekülasyon yapılmayacaktır. Kesin olan şudur: mekanizma zorunlu değil taleple işler, başvuru Piyasa İşletmecisi aracılığıyla yapılır, ihale tarihi en az **7 iş günü** önceden belirlenir ve buradan elde edilen gelirler de iklim ve yeşil dönüşüm amacı dışında kullanılamaz. 21 inci maddenin ikinci fıkrası ayrıca bu mekanizmaya asgari ve azami fiyat aralıklarının uygulanmayacağını söyler, yani tamamlayıcı fiyat, piyasa koridorunun üstüne çıkabilir.

Madde 21: Emisyon Ticaret Sistemi Piyasasına yönelik diğer hükümler

MADDE METNİ

“(1) Emisyon Ticaret Sistemi Piyasasında ihtiyaç duyulması halinde uygulanacak asgari ve azami tahsisat fiyatı aralıklarının belirlenmesinde Karbon Piyasası Kurulu yetkilidir. Kurul tarafından alınan bu kararlar, Başkanlık tarafından resmî internet sayfasında ilan edilir.
(2) 16 ncı ve 20 nci maddelerde düzenlenen mekanizmalara, birinci fıkra uyarınca belirlenen asgari ve azami tahsisat fiyatı aralıkları uygulanmaz.
(3) 7552 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca ETS Piyasasının işleyişine ilişkin usul ve esaslar Bakanlık, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Sermaye Piyasası Kurulu ile koordineli olarak EPDK tarafından belirlenir.
(4) Piyasa İşletmecisinin ETS Piyasasından elde ettiği gelirlerin %50’si 7552 sayılı Kanunun 12 nci maddesi uyarınca genel bütçenin (B) işaretli cetveline özel gelir olarak kaydedilir.
(5) 5 inci maddenin dördüncü fıkrası uyarınca kapsam dışı kalan tesisler, tahsisat teslim yükümlülüklerini yerine getirdikten sonra hesaplarında tahsisat bulunması durumunda, hesaplarında tahsisat kalmayana kadar sadece satış yönlü işlem yapmak üzere ETS piyasasında kalmaya devam ederler.
(6) 5 inci maddenin dördüncü fıkrası uyarınca kapsam dışı kalan tesisler, ertesi sistem yılı için kapsam dışı olmalarına karşın, tahsisat açığı olması durumunda, tahsisat yükümlülüğünü yerine getirebilmelerini teminen bu kapsamda ihtiyaç duyulan tahsisat miktarı kadar alış yönlü işlem yapmak üzere ETS Piyasasında kalmaya devam ederler.
(7) ETS Piyasasında kullanılacak piyasa organizasyon limitleri Başkanlığın uygun görüşü ile EPDK tarafından belirlenir.
(8) ETS Piyasasında Başkanlığın taraf olduğu işlemler nedeniyle yürütülen takas işlemleri için Başkanlık tarafından herhangi bir takas ücreti veya komisyon ödenmez.”

Açıklama

Birinci fıkra, fiyat koridorunun hukuki dayanağıdır: Karbon Piyasası Kurulu, ihtiyaç duyulması hâlinde asgari ve azami tahsisat fiyatı belirleyebilir. Bu, karbon fiyatının serbest bırakılmadığı, tavan ve taban arasında tutulabileceği anlamına gelir ve sanayi için öngörülebilirlik, iklim politikası için ise etkinlik kaybı riski üretir. **Fiyat aralığı henüz belirlenmemiştir.** İkinci fıkra ise koridorun iki istisnasını sayar: ek rezerv ve tamamlayıcı tahsisat fiyatı mekanizmaları koridorun dışındadır. Bu tutarlıdır, çünkü ek rezerv zaten piyasa fiyatının %50 üzerinde tasarlanmıştır ve azami fiyat uygulansaydı mekanizma işlemez hâle gelirdi. Beşinci ve altıncı fıkralar, 5 inci maddenin dördüncü fıkrasındaki kapsam dışına çıkma hâlini piyasa tarafında tamamlar ve işletmeye tek yönlü işlem hakkı tanır: elinde fazla tahsisat kalmışsa **yalnızca satar**, açığı varsa **yalnızca alır**. Kapsamdan çıkan bir tesisin piyasada spekülatif pozisyon almasının önü böylece kesilir. Sekizinci fıkra ise Başkanlığın taraf olduğu işlemlerde takas ücreti veya komisyon ödenmemesini düzenleyerek kamu maliyeti tarafını sadeleştirir.

KİLİT MESAJ

Kilit mesaj: Fiyat serbest değil, koridorlu bir piyasa kuruluyor. Koridoru Karbon Piyasası Kurulu çizecek, arz dengesini piyasa istikrar rezervi tutacak, işletmeye zaman kazandıran esneklik mekanizmalarının kuralları ise henüz yazılmadı.

BÖLÜM 07

Kurumsal Mimari ve Uluslararası Bağlantı

Bu beş madde, sistemin kimler tarafından çalıştırılacağını ve dışarıyla nasıl bağlanacağını belirler.

Aktör	Ne yapar
Karbon Piyasası KuruluBakan başkanlığında	Ulusal Tahsisat Planını onaylar, ücretsiz tahsisatların dağılımına karar verir, birincil piyasada satışa sunulacak miktarı tespit eder, denkleştirme oranını ve fiyat koridorunu belirler, pilot dönemin kapsamını kararlaştırır.Madde 21/1, 23/2
İklim Değişikliği BaşkanlığıSekretarya ve uygulama	İzni verir, izleme planını onaylar, Ulusal Tahsisat Planını hazırlar, kıyas değerlerini ve ihale takvimini ilan eder, doğrulayıcıyı MEDAS ile atar, idari yaptırım kararını verir.Madde 7, 11, 13, 17, 30, 39
Danışma KuruluTOBB Başkanı başkanlığında	ETS strateji ve eylemlerine ilişkin istişari kararlar alır. Kararlar bağlayıcı değildir ama toplantıdan sonraki ilk Kurul gündemine girmek zorundadır.Madde 24
EPDKPiyasa düzenleyicisi	Tahsisatların kayden ihracı ve izlenmesi, İşlem Kayıt Sistemi düzenlemeleri, ETS piyasasının işleyişi ve tamamlayıcı fiyat ihalesinin usulünü belirler.Madde 12/2, 20/4, 21/3, 22/5
EPİAŞPiyasa İşletmecisi	İşlem Kayıt Sistemini işletir, ihale takvimini ilan eder, tamamlayıcı tahsisat fiyatı mekanizmasını çalıştırır. Tahsisat yaratma veya silme yetkisi yoktur.Madde 17/2, 20/1, 22/1
TÜRKAKAkreditasyon kurumu	Doğrulayıcı kuruluşları ISO/IEC 17029'a göre akredite eder, periyodik denetler, askıya alma ve geri çekme durumlarını kamuoyuna duyurur.Madde 33/2-6
Doğrulayıcı kuruluşMEDAS ile atanır	Emisyon raporunu Başkanlığa gitmeden önce doğrular. İşletmeden ve Başkanlıktan bağımsızdır; doğrulayıcıyı işletme seçemez.Madde 30, 31
İşletmeYükümlülüğün muhatabı	İzni alır, izleme planını ve İzleme Metodolojisi Planını hazırlar, raporunu 30 Nisan'a kadar sunar, tahsisatı Kasım ayı son iş gününe kadar teslim eder, verilerini 10 yıl saklar.Madde 6, 28, 29, 16, 37

Madde 22: İşlem Kayıt Sistemi

MADDE METNİ

“(1) Tahsisatların ihracı, piyasaya sunulması, elde bulundurulması, transferi, teslimatı, iptali, ilgası ve itfası işlemleri Piyasa İşletmecisi tarafından işletilen İşlem Kayıt Sistemi aracılığıyla yapılır.
(2) Başkanlık ve EPDK İşlem Kayıt Sistemine her türlü erişim hakkına sahiptir. İşlem Kayıt Sisteminde tahsisatların ihracı, teslim edilmesi veya iptal edilmesine yönelik işlem süreci Piyasa İşletmecisi tarafından sadece Başkanlık ve EPDK’nın erişimine açılır.
(3) İşlem Kayıt Sisteminde hesaplar her bir tesis için işletme adına açılır ve her bir işletme sorumlu olduğu tesisler adına işlemini gerçekleştirir.
[…dördüncü ve beşinci fıkralar hesap türleri ile usul yetkisini düzenler…]”

Açıklama

İşlem Kayıt Sistemi, tahsisatın var olduğu tek yerdir. Tahsisat kâğıt bir belge değil, bu sistemdeki bir kayıttır; ihracından itfasına kadar bütün yaşam döngüsü burada geçer. Üçüncü fıkra operasyonel açıdan en önemli hükümdür: **hesaplar tesis bazında açılır**, işletme adına. Bunun pratik sonucu, çok tesisli bir grubun tahsisatlarını havuzlayamamasıdır; her tesisin hesabı ayrıdır ve teslim yükümlülüğü de 16 ncı madde uyarınca *“tesisler özelinde”* yerine getirilir. Bir tesiste fazla, diğerinde açık bulunan bir grup, transferi elle yapmak zorundadır ve bu transfer işlem maliyeti doğurur. İkinci fıkradaki erişim düzeni ise görevler ayrılığını korur: sistemi Piyasa İşletmecisi işletir, ancak tahsisatın ihracı, teslimi ve iptali gibi kritik işlem süreçleri yalnızca Başkanlık ve EPDK erişimine açılır. Piyasayı işleten kurum, tahsisat yaratma veya silme yetkisine sahip değildir.

Madde 23: Karbon Piyasası Kurulu

MADDE METNİ

“(1) Karbon Piyasası Kurulu, Bakan başkanlığında 7552 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde yer alan üyelerle toplanır. Kurulun sekretaryası Başkanlık tarafından yapılır.
(2) Karbon Piyasası Kurulunun görevleri şunlardır: a) Başkanlık tarafından hazırlanan Ulusal Tahsisat Planını onaylamak. b) Ücretsiz tahsisatların dağılımına karar vermek. c) Birincil piyasada satışa sunulacak tahsisat miktarını tespit etmek. ç) Emisyon Ticaret Sistemi kapsamında hangi oranda denkleştirme işlemlerinin kullanılabileceğine karar vermek. d) 7552 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin ikinci fıkrası uyarınca piyasa şeffaflığına ilişkin veri ve bilgilerin kamuoyu ile paylaşımına karar vermek. e) Pilot uygulama döneminin kapsamı, süresi ve uygulamasına ilişkin usul ve esasları, ilgili kurum, kuruluş ve sivil toplum kuruluşlarının görüşünü alarak belirlemek.”

Açıklama

Karbon Piyasası Kurulu, sistemin karar merkezidir ve bir işletmenin uyum maliyetini belirleyen değişkenlerin neredeyse tamamı bu kurulun kararlarından çıkar: ücretsiz tahsisatın dağılımı, ihaleye çıkacak miktar, denkleştirme oranı, fiyat koridoru ve pilot dönemin kapsamı. Kurulun bileşimi 7552 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde düzenlenmiştir ve dikkat çekici biçimde **ekonomi ağırlıklıdır**: Bakan başkanlığında yedi bakanlığı temsilen birer bakan yardımcısı, Strateji ve Bütçe başkan yardımcısı, Sermaye Piyasası Kurulu Başkanı, EPDK Başkanı ve İklim Değişikliği Başkanı. Kurul, üye tam sayısının üçte iki çoğunluğuyla toplanır ve kararlar açık oylama ile üye tam sayısının salt çoğunluğuyla alınır; oyların eşitliğinde başkanın oyu belirleyicidir. Bu yapı, karbon fiyatının yalnızca iklim politikası değil, sanayi ve maliye politikasıyla birlikte belirleneceğini gösterir. Sanayi açısından bu, aşırı hızlı sıkılaşmaya karşı bir güvence; iklim hedefleri açısından ise sistemin çevresel iddiasının kurumsal dengeye bağımlı olduğu anlamına gelir.

Madde 24: Danışma Kurulu

MADDE METNİ

"(1) Danışma Kurulu, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı başkanlığında 7552 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde yer alan üyelerle toplanır. Kurulun sekretaryası Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından yapılır.
(2) Danışma Kurulu, Karbon Piyasası Kuruluna sunulabilmesi için Emisyon Ticaret Sistemi ile ilgili strateji ve eylemlere ilişkin istişari nitelikte kararlar alır ve bu kararları gerekçeleriyle birlikte Başkanlığa gönderir.
(3) Başkanlık Danışma Kurulu kararlarını, toplantı tarihinden sonra düzenlenecek ilk Karbon Piyasası Kurulu toplantısında Kurulun değerlendirmesine sunar."

Açıklama

Danışma Kurulu, özel sektörün sisteme kurumsal giriş kapısıdır ve başkanlığının Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinde olması bunu açıkça gösterir. Kanunun 10 uncu maddesine göre üyeler arasında MÜSİAD, TÜSİAD, Uluslararası Yatırımcılar Derneği, Türkiye İhracatçılar Meclisi, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu, Türkiye Bankalar Birliği, sigorta ve sermaye piyasası birlikleri ile TMMOB Çevre Mühendisleri Odası yer alır. Kararlar **istişari** niteliktedir, bağlayıcı değildir; ancak üçüncü fıkra prosedürel bir güvence kurar: Başkanlık, Danışma Kurulu kararlarını toplantıdan sonraki **ilk** Karbon Piyasası Kurulu toplantısında sunmak zorundadır. Yani görüşün dikkate alınması zorunlu değil, ama masaya gelmesi zorunludur. Sektör temsilcileri açısından bu kurul, ücretsiz tahsisat oranı ve sektörel faaliyet katsayısı gibi doğrudan maliyete dokunan parametrelerde etki kurmanın kurumsal yoludur.

Madde 25: Denkleştirme

MADDE METNİ

"(1) Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde gerçekleşmiş projelerden elde edilen karbon kredileri, ETS kapsamında yer alan tesislerin tahsisat teslim yükümlülüğünün Karbon Piyasası Kurulu tarafından belirlenen oranını geçmeyecek şekilde kullanılabilir. Karbon kredileri kullanımına ilişkin esaslar Başkanlıkça belirlenir."

Açıklama

Denkleştirme, tahsisat yükümlülüğünün bir kısmının karbon kredisiyle karşılanmasıdır ve bu madde iki sert sınır çizer. Birincisi **coğrafi sınırdır**: yalnızca *"Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde gerçekleşmiş"* projelerden elde edilen krediler kullanılabilir. Yurt dışı kaynaklı gönüllü karbon kredileri TR ETS uyumunda geçerli değildir. Bu tercih, ulusal azaltım yatırımını teşvik eder ve uluslararası kredi piyasalarındaki kalite tartışmalarını sistemin dışında bırakır. İkincisi **oransal sınırdır** ve oranı Karbon Piyasası Kurulu belirler; oran **henüz açıklanmamıştır**. Sanayi tarafında bu maddenin doğrudan bir yatırım sonucu vardır: Türkiye'de yürütülen azaltım ve giderim projeleri, artık yalnızca gönüllü piyasaya değil, zorunlu uyum piyasasına da mal üretebilir. 7552 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin beşinci fıkrası, yurt içinde karbon kredisi üretimine başlamış veya başlayacak proje sahiplerine **karbon kredisi kayıt sistemine kayıt** yükümlülüğü getirir; bu yükümlülüğün ihlali **120.000 lira** idari para cezasına tabidir. Aynı Kanunun 11 inci maddesinin üçüncü fıkrası, denkleştirme projesine ilişkin hatalı veya hileli bilgi tespit edilirse denkleştirmenin geçersiz sayılacağını ve teslim yükümlülüğünün yerine getirilmemiş kabul edileceğini düzenler.

Madde 26: Türkiye Emisyon Ticaret Sisteminin diğer emisyon ticaret sistemleri ile bağlanması

MADDE METNİ

"(1) Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi ile diğer emisyon ticaret sistemleri arasında tahsisatların karşılıklı tanınmasını sağlayacak anlaşmalar yapılabilir, tahsisat ticaretine yönelik sistemler arası elektronik bağlantı kurulabilir.
(2) Bu maddeye ilişkin uygulama hükümleri Başkanlıkça çıkarılacak usul ve esaslar ile belirlenir."

Açıklama

İki cümlelik bu madde, TR ETS'nin uluslararası ufkunu açar ve ihracatçılar açısından Yönetmeliğin stratejik olarak en önemli hükmüdür. **Karşılıklı tanıma**, iki sistemin tahsisatlarını birbirinin uyum yükümlülüğünde geçerli sayması demektir; **elektronik bağlantı** ise bunun teknik altyapısıdır. Türkiye'nin ihracatının önemli bölümünün Avrupa Birliğine yönelmesi ve AB'nin Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizmasının kesin döneme geçmiş olması, bu maddeyi soyut bir imkândan somut bir müzakere zeminine dönüştürür. Ancak burada dikkatli olmak gerekir: **Yönetmelik, TR ETS'de ödenen karbon fiyatının Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizmasında ne oranda mahsup edileceğine dair hiçbir hüküm içermez.** Böyle bir mahsup, Türkiye'nin bir tarafı olduğu anlaşmaya ve karşı tarafın mevzuatına bağlıdır. Yeşil Ajanda olarak, bu maddenin sağladığı şeyin mahsubun kendisi değil, mahsubu mümkün kılacak hukuki zemin olduğunu vurguluyoruz. Zeminin kurulmuş olması küçümsenecek bir gelişme değildir: ulusal bir karbon fiyatı ve AB ile kıyaslanabilir bir izleme, raporlama ve doğrulama düzeni olmadan böyle bir müzakere baştan başlayamazdı.

KİLİT MESAJ

Kilit mesaj: Kararların merkezi Karbon Piyasası Kurulu, özel sektörün kanalı Danışma Kurulu, kayıt altyapısı İşlem Kayıt Sistemidir. Denkleştirme yalnızca yurt içi projelere açıktır ve uluslararası bağlantı, mahsup vaadi değil mahsubun hukuki zeminidir.

BÖLÜM 08

İzleme, Raporlama ve Doğrulama

Sistemin ölçüm omurgası bu sekiz maddede kurulur. Tahsisat teslimi ancak doğrulanmış bir rakama dayanabildiği için, bu bölümdeki yükümlülükler kapsamdaki her tesisi, kategori A dâhil, bağlar.

Ölçüm zincirinin dört halkası

Tahsisat teslimi ancak doğrulanmış bir rakama dayanabilir. Zincir, ölçen ile ölçüleni birbirinden ayıracak biçimde kurulmuştur: işletme kendi rakamını beyan eder ama doğrulatmadan kullanamaz, doğrulayıcıyı da kendi seçemez.

01 İŞLETME → BAŞKANLIK

Onaylı izleme planı

Veri zincirinin dayandığı belge. İlk izlemeden en az 6 ay önce onaya sunulur; uygun bulunmazsa eksikler için 30 gün ek süre verilir.

`Madde 28`

02 İŞLETME

30 Nisan'a kadar rapor

Bir önceki takvim yılının emisyonu ve faaliyet seviyeleri, onaylı izleme planı çerçevesinde raporlanır.

`Madde 29 · EK–5, EK–6`

03 MEDAS ATAR

Bağımsız doğrulayıcı

Doğrulayıcıyı işletme seçemez. Doğrulayıcı kuruluş hem işletmeden hem Başkanlıktan bağımsızdır ve EK-7'nin üç katmanlı yöntemini uygular.

`Madde 30, 31 · EK–7`

04 TÜRKAK

Akreditasyon

Doğrulayıcı kuruluş ISO/IEC 17029'a göre akredite edilir. Askıya alma ve geri çekme TÜRKAK sayfasından kamuoyuna duyurulur.

`Madde 33`

ZİNCİRİN ÇIKTISI Doğrulanmış emisyon raporu Başkanlığa sunulur. Doğrulama, raporun Başkanlığa gitmesinden **önce** tamamlanmak zorundadır.

HALKA KOPARSA Doğrulanmamış rapor sunulmamış sayılır: idari para cezası ve hesap dondurma birlikte devreye girer. Zincirin dışında kalan tek başlık ölçüm girdileridir, hesaplama faktörleri akredite laboratuvarda belirlenir (Madde 32).

Kategori A tesisler tahsisat yükümlüsü değildir ama bu zincirin tamamına tabidir; izleme, raporlama ve doğrulama kapsamdaki her tesisi bağlar. Kaynak: Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi Yönetmeliği.

Madde 27: Sera gazı emisyonlarının izlenmesi, raporlanması ve doğrulanmasına tabi faaliyetler

MADDE METNİ

"(1) Sera gazı emisyonlarının izlenmesine, raporlanmasına ve doğrulanmasına tâbi faaliyetler ve sera gazı emisyonları EK-1'deki listede yer almaktadır.
(2) EK-1'de listelenen herhangi bir faaliyeti gerçekleştiren işletmelerin, EK-1'de listelenen diğer faaliyetleri de kapasite gözetilmeksizin bu Yönetmelik kapsamına dâhil olur."

Açıklama

İkinci fıkra, kolayca gözden kaçan ama sonuçları büyük bir kuraldır. EK-1'deki bir faaliyeti eşik üzerinde yürüten bir tesis, aynı tesiste yürüttüğü diğer EK-1 faaliyetlerini de **kapasite gözetilmeksizin** kapsama sokar. Örnek vermek gerekirse, toplam anma ısı gücü 20 megavatı aşan bir yakma ünitesi nedeniyle kapsama giren bir tesis, aynı zamanda günlük 10 ton kâğıt üretiyorsa, kâğıt üretimi 20 tonluk kendi eşiğinin altında kalmasına rağmen izleme ve raporlamaya dâhil olur. Bu, "hangi hattımız kapsamda" sorusunun cevabını değiştirir: kapsam kararı hat bazında değil, tesis bazında verilir ve bir hattın kapsama girmesi bütün EK-1 faaliyetlerini içeri çeker. İzleme planı hazırlanırken eksik bırakılan bir faaliyet, sonradan hatalı bildirim olarak ortaya çıkar ve 30 uncu maddedeki doğrulama sürecinde tespit edilir.

Madde 28: Sera gazı emisyonlarının izlenmesi

MADDE METNİ

"(1) Sera gazı emisyonları, EK-6'da belirtilen ilkeler çerçevesinde izlenir.
(2) İşletmeler, sera gazı emisyon izleme planı hazırlayarak, sera gazı emisyonlarını bu plan ve Başkanlıkça belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde izlemekle yükümlüdür.
(3) İşletme, izleme planını sera gazı emisyonlarının ilk izlenmeye başlandığı tarihten en az 6 ay önce onaylanmak üzere Başkanlığa göndermek zorundadır.
(4) Uygun bulunmayan izleme planlarının eksikliklerinin giderilmesi için 30 gün ek süre tanınır. Bu süre içinde Başkanlıkça belirlenen eksiklerin giderilmesi halinde, sera gazı emisyon izleme planı Başkanlıkça onaylanır."

Açıklama

İzleme planı, sistemin bütün veri zincirinin dayandığı belgedir ve **ilk izlemeden en az altı ay önce** onaya sunulmak zorundadır. Bu süre, planlama açısından belirleyicidir: bir yılın emisyonunu izlemeye başlamak isteyen bir işletmenin planı, bir önceki yılın ortasında hazır olmalıdır. Dördüncü fıkra, uygun bulunmayan planlar için **30 günlük** ek süre tanır. Maddenin yaptırım tarafı doğrudan değil dolaylıdır ama 35 inci maddede özel olarak düzenlenmiştir: birinci fıkranın (a) bendinin (6) numaralı alt bendine göre, Başkanlıkça kurulan elektronik sistemde **onaylı izleme planı bulunmayan** ve bu nedenle herhangi bir kategoriye sınıflandırılamayan tesisler için kurulu kapasiteye eşdeğer bir tesis ve kategori belirlenerek ceza uygulanır. Yani izleme planı olmayan bir tesis, cezasız kalmaz; kategorisi idare tarafından takdir edilerek cezalandırılır. Bu, plan sunmamayı bilinçli bir strateji olmaktan çıkaran bir hükümdür.

EK-6: İzleme ve raporlamanın temel formülü

EK-6, emisyonun iki yoldan izlenebileceğini söyler: **hesaplama** veya **doğrudan ölçüm**. Hesaplama yolunun formülü tek satırdır:

Emisyon Miktarı = Faaliyet verisi × Emisyon faktörü × Oksidasyon faktörü

Formülün uygulanmasında dikkat edilecek noktalar şunlardır:

- Faaliyet verisi, kullanılan yakıt veya üretim hızı gibi büyüklüklerdir ve **tedarik verisi** veya **ölçüm**

şeklinde izlenir.

- Emisyon faktörleri Başkanlıkça kabul edilenlerden seçilir. Ticari olmayan yakıtlar, yani lastik gibi atık yakıtlar ve sınai proses gazları dışındaki bütün yakıtlar için önceden belirlenmiş faktörlerin kullanımı Başkanlığın uygun görüşüne tabidir. Rafineriler için **IPCC** faktörleri, Başkanlığın uygun görüşü üzerine kabul edilir.
- **Biyokütlenin emisyon faktörü sıfır kabul edilir.** Bu, biyokütle kullanımını sistem içinde doğrudan avantajlı kılan hükümdür.
- Emisyon faktörü karbonun bir kısmının okside olmadığını hesaba katmıyorsa ilave **oksidasyon faktörü** kullanılır; faktör oksidasyonu zaten dikkate alıyorsa oksidasyon faktörü kullanılmaz. Her faaliyet, tesis ve yakıt için **ayrı hesaplama** yapılır.
- Ölçüm yolu seçildiğinde, ölçüm Başkanlıkça uygun bulunan standart metotlarla yapılır ve doğruluğu **hesaplanmış emisyonla teyit edilir**. Yani ölçüm, hesaplamanın yerine geçmez, hesaplamayla çapraz kontrol edilir.

Raporun içeriği de EK-6'da belirlenmiştir: tesisi belirleyici bilgiler (ad, adres, EK-1 faaliyetlerinin tipi ve sayısı, irtibat bilgileri, sahibi ve varsa ana firma, **koordinat verileri**), hesaplanan her faaliyet için faaliyet verisi, emisyon faktörleri, oksidasyon faktörleri, toplam emisyonlar ve **belirsizlikler**; ölçülen her faaliyet için toplam emisyonlar, ölçüm metotlarının güvenilirliği ve belirsizlikler.

Madde 29: Sera gazı emisyonlarının raporlanması

MADDE METNİ

"(1) EK-1'de yer alan faaliyetleri yürüten işletmeler, her yıl 30 Nisan tarihine kadar bir önceki yılın 1 Ocak-31 Aralık tarihleri arasında izlenen sera gazı emisyonlarını ve faaliyet seviyelerini Başkanlığa raporlamak zorundadır. Başkanlık, gerekli gördüğü durumlarda bu süreyi en fazla bir aya kadar uzatabilir.
(2) Sera gazı emisyonlarının raporlanması, EK-6'da belirtilen ilkeler çerçevesinde gerçekleştirilir.
(3) Sera gazı emisyon raporu, Başkanlıkça onaylanan izleme planı çerçevesinde hazırlanır."

Açıklama

30 Nisan, sistemin en net tarihidir ve bütün takvim bu tarihe göre kurulur. Raporun kapsamı bir önceki takvim yılının tamamıdır ve rapor yalnızca emisyonu değil **faaliyet seviyelerini** de içerir; faaliyet seviyesi, 13 üncü maddedeki ücretsiz tahsisat formülünün dördüncü çarpanıdır, dolayısıyla bu rapor aynı anda hem yükümlülüğün hem de hakkın belgesidir. Üçüncü fıkra bir tutarlılık şartı koyar: rapor, **onaylanmış izleme planı çerçevesinde** hazırlanır. Plan dışına çıkan bir raporlama, doğrulama aşamasında uygunsuzluk olarak işaretlenir. Başkanlığın süreyi bir aya kadar uzatma yetkisi vardır ancak bu bir hak değil, idarenin takdiridir; işletme uzatma bekleyerek plan yapamaz. Raporun süresinde sunulmamasının bedeli 35 inci maddenin birinci fıkrasındaki cetveldir: kategori A tesis için **627.450 lira**, kategori C'nin üst basamağı için **6.274.500 lira** ve ETS kapsamındaki işletmeler için bu tutarlar **iki kat**. Buna ek olarak 7552 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının (a) bendi uyarınca İşlem Kayıt Sistemindeki hesap dondurulur; hesapta teslim yükümlülüğünün ifası dışında işlem yapılamaz. Bu, gecikmeyi yalnızca cezalı değil aynı zamanda ticari olarak felç edici hâle getirir.

EK-5: Faaliyet seviyesi raporunun veri kalemleri

Faaliyet seviyesi raporu, emisyon raporundan ayrı ve daha ayrıntılı bir veri setidir. EK-5 bunu iki blokta düzenler. **Genel faaliyet verileri** bloğunda tesis ve işletme tanımı, İşlem Kayıt Sistemi kayıt numarası, sera gazı emisyon izni belgesi, doğrulayıcı bilgileri, EK-1 faaliyet listesi, alt tesis listesi, **NACE ve PRODCOM kodları** ve diğer tesislerle kurulan bağlantıların listesi yer alır. **Yıllık veriler** bloğu ise çok daha teknik bir muhasebe ister: kaynak akışı bazında faaliyet verisi ve hesaplama faktörleri, fosil ve biyokütle emisyonlarının ayrıştırılması, **Net Kalorifik Değerden** hesaplanan enerji girdisi, alt tesis başına emisyon dengesi, tesis genelinde yıllık **ısı dengesi** (on beş ayrı kalem hâlinde: üretilen, ithal edilen, ihraç edilen, tüketilen ve kaybedilen ölçülebilir ısı miktarları), enerjinin alt tesislere atfedilmesi, tesis genelinde yıllık **elektrik dengesi** ve ürün kıyaslama alt tesisleri için yıllık üretim verileri ile transfer edilen karbondioksit miktarı.

UZMAN NOTU

🔎 **Uzman Notu:** Faaliyet seviyesi raporunun ısı ve elektrik dengeleri, çoğu tesisin mevcut muhasebe sisteminde bu ayrıntıda tutulmayan verilerdir. Ölçülebilir ısının nereden gelip nereye gittiğinin alt tesis bazında izlenebilmesi, çoğu durumda yeni sayaç ve yeni veri toplama altyapısı gerektirir. Bu, Yönetmeliğin sanayiye getirdiği en somut ve en çok gözden kaçan yatırım kalemidir. Emisyon hesabı zaten yapılıyordu; yeni olan, o hesabın alt tesis düzeyinde ve enerji akışlarıyla birlikte kurulması zorunluluğudur.

Madde 30: Sera gazı emisyonlarının doğrulanması

MADDE METNİ

"(1) EK-1'de belirtilen faaliyetleri yürüten işletmelerden kaynaklanan sera gazı emisyonlarına ilişkin sera gazı emisyon raporunun Başkanlığa gönderilmeden önce doğrulanması zorunludur.
(2) Sera gazı emisyon raporlarının doğrulama iş ve işlemleri, MEDAS tarafından atanmış doğrulayıcı kuruluşlarca gerçekleştirilir. 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tabi işletmeler/tesisler MEDAS kapsamı dışındadır."

Açıklama

Doğrulama, raporun Başkanlığa gitmesinden **önce** tamamlanmak zorundadır; doğrulanmamış rapor sunulmamış sayılır. İkinci fıkra, sistemin en özgün tercihini içerir: doğrulayıcı kuruluşu işletme seçmez, **MEDAS atar**. Merkezi Elektronik Doğrulayıcı Kuruluş Atama Sistemi, işletme ile doğrulayıcı arasındaki ticari ilişkiyi keserek bağımsızlığı yapısal olarak güvenceye alır. Uluslararası uygulamada yaygın olan model, işletmenin akredite kuruluşlar arasından kendi doğrulayıcısını seçmesidir ve bu modelin bilinen zaafı, doğrulayıcının müşterisini kaybetme kaygısıyla yumuşak davranmasıdır. Türkiye bu riski atama yoluyla ortadan kaldırmayı seçmiş. Kamu İhale Kanununa tabi işletmeler MEDAS dışında bırakılmıştır, çünkü bu işletmeler zaten kendi ihale mevzuatlarıyla hizmet alımı yapmak zorundadır. Doğrulama yapılmadan rapor sunulması, raporun hiç sunulmaması gibi sonuç doğurur ve 35 inci maddedeki cetvele tabidir.

Madde 31: Doğrulayıcı kuruluşlarda aranacak şartlar

MADDE METNİ

"(1) Doğrulayıcı kuruluş doğrulama faaliyetlerini, EK-7 ve Başkanlıkça yayımlanacak olan usul ve esaslar çerçevesinde kamu yararını gözeterek, işletmeden ve Başkanlıktan bağımsız olarak icra eder.
(2) Doğrulayıcı kuruluşlar, ortakları, yönetim kurulu başkan ve üyeleri, yöneticiler ve teknik personel, doğrulama faaliyeti yapılacak işletmeyle veya işletmenin doğrudan ya da dolaylı olarak kontrol ettiği ortaklıklar ile doğrulamanın etkin bir şekilde yapılmasını engelleyecek herhangi bir menfaat ilişkisine giremezler, bağımsızlık ilkesini zedeleyecek mali, ticari veya herhangi bir ilişki içinde iseler doğrulama faaliyetinde görev alamazlar."

Açıklama

Bağımsızlık şartı iki yönlüdür ve bu dikkat çekicidir: doğrulayıcı yalnızca işletmeden değil, **Başkanlıktan da bağımsızdır**. Doğrulama, ne müşterinin ne de düzenleyicinin beklentisine göre şekillenecek bir faaliyet olarak tanımlanmıştır. İkinci fıkradaki menfaat ilişkisi yasağı geniş çizilmiştir: kuruluşun kendisini, ortaklarını, yönetim kurulu üyelerini, yöneticilerini ve teknik personelini kapsar; işletmenin **dolaylı olarak** kontrol ettiği ortaklıkları da içerir. Uygulamada bu, aynı gruba bağlı bir danışmanlık şirketinin hem izleme planını hazırlayıp hem doğrulama yapmasını engeller. İşletme açısından pratik sonuç şudur: izleme planı desteği alınan danışmanla doğrulayıcı kuruluşun ilişkisi baştan sorgulanmalıdır, çünkü sonradan tespit edilen bir menfaat ilişkisi doğrulamayı geçersiz kılar ve rapor doğrulanmamış duruma düşer. Kural ihlali ayrıca 33 üncü maddenin yedinci fıkrası uyarınca Başkanlık tarafından TÜRKAK'a bildirilir ve akreditasyonu tehlikeye atar.

Madde 32: Laboratuvarların kullanımı

MADDE METNİ

"(1) İşletme, hesaplama faktörlerinin belirlenmesine yönelik analizler ve analitik yöntemleri yürütmesi için, ilgili standartlara göre akredite olmuş laboratuvarları kullanır.
(2) İşletme, birinci fıkrada belirtilen laboratuvarların kullanılmasının teknik olarak elverişli olmadığını ve kullanılacak diğer laboratuvarın TS EN ISO/IEC 17025 standardına eşdeğer gereksinimleri karşıladığını belgelemesi durumunda, bahse konu laboratuvarları hesaplama faktörlerinin belirlenmesi için kullanabilir."

Açıklama

Kural akredite laboratuvar, istisna belgelenmiş eşdeğerliktir. İkinci fıkra iki şartı birlikte arar: akredite laboratuvar kullanmanın **teknik olarak elverişli olmadığının** gösterilmesi ve alternatif laboratuvarın **TS EN ISO/IEC 17025** standardına eşdeğer gereksinimleri karşıladığının belgelenmesi. Maliyet gerekçesi bu istisnayı açmaz, yalnızca teknik elverişsizlik açar. Bu maddenin ihlali doğrudan cezalandırılmaz ancak sonucu daha ağırdır: uygun olmayan laboratuvardan alınan hesaplama faktörü, doğrulama sürecinde reddedilir ve rapor uygunsuz hâle gelir.

Madde 33: Doğrulayıcı kuruluşların çalışması ve akreditasyonuna ilişkin esaslar

MADDE METNİ

"(1) Doğrulama kuralları, doğrulayıcı kuruluşların yapısı ve bağımsızlığı, doğrulayıcı kuruluşların denetimi ve ilgili diğer hususlar Başkanlıkça hazırlanacak usul ve esaslar ile düzenlenir.
(2) Bu Yönetmelik kapsamında doğrulama işlemi yapacak doğrulayıcı kuruluşların ilgili alanlarda ISO/IEC 17029 standardına göre akredite olmaları şarttır.
(3) Akreditasyon işlemleri TÜRKAK tarafından yapılır. […dördüncü ve beşinci fıkralar yetkinlik değerlendirmesi ile eğitim ve atamaları düzenler…]
(6) Akredite olan, akreditasyonu askıya alınan, geriye çekilen ve akredite olduğu kapsamlarda daralma veya değişiklik olan doğrulayıcı kuruluşlar TÜRKAK internet sayfası üzerinden kamuoyuna duyurulur.
(7) Doğrulayıcı kuruluşlar ile beşinci fıkrada belirtilen kişilerin çalışma, yetkinlik ve atamalarına ilişkin, bu Yönetmelik ve bu Yönetmelik uyarınca çıkarılan tebliğler ile usul ve esaslara aykırılık tespit edilmesi halinde bu durum Başkanlık tarafından TÜRKAK'a bildirilir."

Açıklama

Akreditasyon standardı olarak **ISO/IEC 17029** seçilmiştir. Bu, uygunluk değerlendirmesinde doğrulama ve geçerli kılma faaliyetleri için genel prensipleri belirleyen uluslararası standarttır ve aynı standart AB Emisyon Ticaret Sisteminde de esas alınır. Bu tercih, Türk doğrulama raporlarının uluslararası muhataplarca tanınabilmesi açısından belirleyicidir ve 26 ncı maddedeki sistemler arası bağlantı ihtimalinin teknik ön koşuludur. Altıncı fıkradaki kamuoyuna duyuru yükümlülüğü işletme açısından operasyonel bir kontrol noktası üretir: doğrulayıcı kuruluşun akreditasyonunun askıya alınıp alınmadığı TÜRKAK internet sayfasından takip edilebilir. Akreditasyonu askıya alınmış bir kuruluşun yaptığı doğrulama geçersiz olacağından, bu kontrol işletmenin kendi sorumluluğundadır. Yedinci fıkra ise denetim döngüsünü kapatır: aykırılığı Başkanlık tespit eder, yaptırımı TÜRKAK uygular. Doğrulayıcı kuruluşlar üzerindeki asıl baskı, para cezası değil akreditasyon kaybıdır.

EK-7: Doğrulamanın üç katmanlı yöntemi

EK-7, doğrulamanın nasıl yürütüleceğini üç aşamalı bir yönteme bağlar:

- **Metot Stratejik Analiz:** Doğrulayıcı, tesiste yürütülen bütün faaliyetlerin ve bunların emisyonlarının genel bir görüşüne sahip olmalıdır. Doğrulama, tek tek kalemlerden değil, bütünün analizinden başlar.
- **Proses Analizi:** Veri ve bilgilerin doğruluğunu belirlemek üzere **yerinde inceleme** yapılır. Masa başı doğrulama yeterli değildir.
- **Risk Analizi:** Doğrulayıcı, tesisteki bütün emisyon kaynaklarını ve her kaynağın verisinin güvenilirliğini değerlendirir, yüksek hata riski taşıyan kaynakları ve raporlama prosedürlerinin hataya açık yönlerini açıkça belirler. Analiz, özellikle emisyon faktörlerinin seçimi ve her kaynağın emisyonunun belirlenmesi için gerekli hesaplamaları içermelidir. İşletmenin belirsizliği azaltmak için uyguladığı **risk kontrol metotları** bu değerlendirmede dikkate alınır.

Doğrulayıcı kuruluş, doğrulama kapsamındaki **bütün sahalara ve bilgilere erişim hakkına** sahiptir ve tesisin Başkanlığa kayıtlı olup olmadığını kontrol eder. Raporun uygun sayılabilmesi için **yüksek kesinlik seviyesi** aranır ve bunun üç şartı vardır: raporlanan verilerde tutarsızlık olmaması, verilerin uygun bilimsel ve teknik standartlara göre toplanmış olması, tesise ilişkin bütün kayıtların eksiksiz ve tutarlı olması. Doğrulayıcının nihai kararı tek ölçüte bağlanmıştır: toplam emisyonlarda **önemli hatalı bildirim** yoksa rapor uygundur.

Madde 34: Bilgi, belge bildirimi ve gizlilik

MADDE METNİ

"(1) Bu Yönetmeliğin öngördüğü iş ve işlemlerin gerektirdiği bilgi ve belgeler, işletme tarafından Başkanlığa ve doğrulayıcı kuruluşa verilir veya ibraz edilir. […]
(2) Başkanlık, 7552 sayılı Kanun gereğince Emisyon Ticaret Sisteminin uygulanabilmesine ilişkin iş ve işlemleri gerçekleştirirken gerekli görülen bilgi ve belgeyi kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerden doğrudan istemeye yetkilidir. Kendilerinden bilgi ve belge talebinde bulunulanlar, bunları istenilen sürede bedelsiz olarak Başkanlıkla paylaşmakla yükümlüdür.
[…üçüncü fıkra Elektrik Piyasası Kanununun ilgili hükümlerini saklı tutar…]
(4) EK-1'deki listede belirtilen faaliyetleri yürüten işletmeler; Başkanlığa gönderilmiş bilgilerde ve belgelerde olabilecek değişiklikleri ve EK-1'de belirtilen faaliyetlere ve sera gazı emisyon izleme planına etki edebilecek bir değişikliği, en geç 30 gün içerisinde Başkanlığa bildirmek zorundadır. Başkanlık bu değişikliklere istinaden izleme planının ve/veya sera gazı emisyon raporunun yenilenmesini talep edebilir.
(5) İşletmenin herhangi bir sebepten dolayı değişmesi halinde, yeni işletme, önceki işletmenin bu Yönetmelik kapsamındaki taahhütlerini ve mükellefiyetlerini başka bir işleme gerek kalmaksızın yüklenmiş sayılır ve değişikliğe ilişkin bildirimini en geç 30 gün içerisinde Başkanlığa sunmakla yükümlüdür. […]
(6) Bu Yönetmelik hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilecek olan iş ve işlemler, Başkanlıkça kurulan elektronik sistem üzerinden gerçekleştirilir.
(7) Başkanlığa ve doğrulayıcı kuruluşa verilen hiçbir bilgi ve belge, işletmenin yazılı rızası veya kanuni bir mecburiyet olmaksızın üçüncü şahıslar ile paylaşılmaz."

Açıklama

Beşinci fıkra, bu maddenin işlem hukuku açısından en önemli hükmüdür ve devir alma işlemlerinde doğrudan sonuç doğurur: tesisi devralan yeni işletme, önceki işletmenin bütün taahhütlerini ve mükellefiyetlerini **başka bir işleme gerek kalmaksızın** yüklenmiş sayılır. Devralınan yükümlülük yalnızca gelecek dönemi değil, geçmişten gelen teslim borcunu da kapsar. Bir tesis satın alan yatırımcı için bu, durum tespiti listesine yeni bir kalem ekler: devralınan tesisin tahsisat açığı, sunulmamış raporu veya onaylanmamış izleme planı

varsa bunlar devirle birlikte alıcıya geçer. Bildirim süresi burada da **30 gündür**. Yedinci fıkradaki gizlilik hükmü ise işletmelerin ticari sırlarını korur, ancak sınırlıdır: 7552 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin ikinci fıkrası, ücretsiz tahsisat verilerinin, doğrulanmış yıllık emisyon değerlerinin ve teslim yükümlülüklerine ilişkin bilgilerin Karbon Piyasası Kurulu kararıyla **kamuoyu ile paylaşılabileceğini** söyler. Yani tesis bazında emisyon ve tahsisat verilerinin bir gün kamuya açılması, kanunen mümkündür. İkinci fıkradaki bilgi isteme yetkisi de geniştir ve talep edilen bilgilerin **bedelsiz** verilmesini zorunlu kılar.

KİLİT MESAJ

Kilit mesaj: Ölçüm zinciri dört halkadır: onaylı izleme planı, 30 Nisan'a kadar sunulan rapor, MEDAS'ın atadığı bağımsız doğrulayıcı ve TÜRKAK akreditasyonu. Halkalardan biri koptuğunda rapor sunulmamış sayılır ve hem para cezası hem hesap dondurma devreye girer.

BÖLÜM 09

Yaptırımlar, Çeşitli ve Son Hükümler

Madde 35: İdari yaptırımlar

MADDE METNİ

“(1) Bu Yönetmelik hükümlerini ihlal edenlere ve bu Yönetmelikten kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmeyenlere, ihlalin niteliğine bağlı olarak, 7552 sayılı Kanunun 14 üncü maddesi hükmü aşağıdaki şekilde uygulanır: a) 7552 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrası doğrultusunda, doğrulanmış sera gazı emisyonu raporunu süresi içerisinde sunmayanlardan; 1) Kategori A tesislere 627.450 Türk Lirası, 2) Kategori B tesislerinden […] yıllık emisyonu 50.000 ton CO2 (eşd)’den fazla ve 250.000 ton CO2 (eşd)’ye eşit veya daha az olan tesislere 1.254.900 Türk Lirası, 3) […] 250.000 ton CO2 (eşd)’den fazla ve 500.000 ton CO2 (eşd)’ye eşit veya daha az olan tesislere 2.509.800 Türk Lirası, 4) Kategori C tesislerinden […] 500.000 ton CO2 (eşd)’den fazla ve 2.000.000 ton CO2 (eşd)’ye eşit veya daha az olan tesislere 4.392.150 Türk Lirası, 5) […] 2.000.000 ton CO2 (eşd)’den fazla olan tesislere 6.274.500 Türk Lirası, idari para cezası verilir. 6) Başkanlıkça kurulan elektronik sistemde onaylı izleme planı bulunmayan ve bu nedenle tespiti tarihinde herhangi bir kategori sınıflandırmasına tabi olamayan tesisler için, tesisin kurulu kapasitesine eşdeğer bir tesis ve kategori belirlenerek bu bentteki ilgili yaptırımlar uygulanır. b) ETS kapsamında olan işletmelere (a) bendindeki cezalar iki kat olarak uygulanır. c) […] ETS kapsamına dahil olan işletmelerden sera gazı emisyon izni almadan faaliyet gösteren veya süresi biten ya da iptal edilen sera gazı emisyon izni ile faaliyetlerine devam edenlerden […] tesisin kapasite raporundaki kapasiteye eşdeğer bir tesis ve kategorisi belirlenerek […] idari para cezası verilir.
(2) ETS kapsamında iken kategori değişikliği nedeniyle ETS kapsamı dışına çıkan tesisler hakkında, ilgili sistem yılı bakımından, değişiklik öncesinde tabi oldukları tesis kategorisi esas alınarak idari yaptırım uygulanır.
(3) 5 inci maddenin birinci fıkrası doğrultusunda ETS kapsamında olup, sistem yılına ait doğrulanmış sera gazı emisyon raporu ve doğrulanmış faaliyet seviyesi raporu teslim tarihinden sonra bildirim yapan işletmeler, sera gazı emisyonlarına karşılık gelen teslim yükümlülüğünü telafi yılında yerine getirir. Bu durum 7552 sayılı Kanunda yer alan yaptırımların uygulanmasına engel teşkil etmez.”

Açıklama

Bu madde, Yönetmeliğin kanuna kattığı en somut değerdir. 7552 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrası raporunu süresinde sunmayanlar için **500.000 ile 5.000.000 lira** arasında geniş bir takdir aralığı bırakmış ve ayrıntıyı yönetmeliğe havale etmişti. 35 inci madde bu aralığı kapatarak tesis kategorisine göre beş basamaklı sabit bir cetvel kurdu ve (b) bendiyle ETS kapsamındakiler için tutarları **iki kat** yaptı. Cezanın büyüklüğü artık müzakere konusu değil, tesisin kurulu kapasitesinin doğrudan sonucudur. (a) bendinin altıncı alt bendi, sistemi kandırmaya çalışan bir davranışı baştan kapatır: onaylı izleme planı yoksa tesis kategorisiz kalmaz, kurulu kapasitesine eşdeğer bir tesis ve kategori idare tarafından belirlenerek ceza uygulanır. “Planım yok, dolayısıyla kategorim yok, dolayısıyla cezam yok” savunması bu alt bent karşısında geçersizdir. Aynı mantık ikinci fıkrada tekrar eder: kategori değişikliğiyle kapsam dışına çıkan tesise, ilgili sistem yılı için **değişiklik öncesindeki** kategorisi esas alınarak ceza uygulanır. Üçüncü fıkra ise geç bildirimin bedelini iki katmanlı hâle getirir: teslim yükümlülüğü telafi yılına kayar, cezalar ayrıca uygulanır ve 14 üncü maddenin yedinci fıkrası uyarınca bu işletmeler ücretsiz tahsisat başvuru bedelini **%100 artırımlı** öder. Yeşil Ajanda olarak, ceza mimarisinin bilinçli bir kademelendirme taşıdığına dikkat çekiyoruz: sistem, geç kalanı cezalandırır ama sistemin dışında kalanı çok daha ağır cezalandırır. En yüksek tutar rapor gecikmesinde değil, izinsiz faaliyette ortaya çıkar.

UZMAN NOTU

🔎 **Uzman Notu:** Yönetmelikte yazan tutarlar **2026 yılı** rakamlarıdır ve İklim Kanunu uyarınca her yıl yeniden değerleme oranında güncellenir. Ayrıca 7552 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrası, **pilot uygulama döneminde** bu cezaların **%80 oranında indirilerek** uygulanacağını düzenler. Yani pilot dönemde 627.450 liralık ceza 125.490 liraya iner. Bu indirim, sistemin öğrenme dönemine tanınmış bilinçli bir esnekliktir ve pilot dönemin ne zaman biteceği bugün belli değildir.

Madde 36: Bildirimler ve elektronik iletişim

MADDE METNİ

"(1) Başkanlık tarafından bu Yönetmeliğe uygun olarak yapılacak her türlü tebligat, 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre yapılır.
(2) Başkanlık görev ve yetkisi doğrultusunda bu Yönetmelik kapsamında gerçekleştirilecek tüm işlemler ve takip edilecek usuller, bu Yönetmelikte aksine hüküm bulunmadıkça, Başkanlık tarafından kullanılan elektronik sistem aracılığıyla gerçekleştirilir."

Açıklama

Tebligatın 7201 sayılı Tebligat Kanununa bağlanması usul açısından belirleyicidir, çünkü Yönetmelikteki neredeyse bütün süreler **tebliğ tarihinden** işlemeye başlar: 7 nci maddedeki 3 aylık eksiklik tamamlama süresi, 14 üncü maddedeki 10 iş günlük düzeltme süresi ve 7552 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin dokuzuncu fıkrasındaki üç yıllık tekerrür süresi bunlardandır. Elektronik tebligat adresinin takip edilmemesi, süreyi kaçırmanın en kolay yoludur ve süre kaçırmanın sonucu hak kaybıdır.

Madde 37: Verilerin saklanması

MADDE METNİ

"(1) İşletmeler, ilgili tüm verilerini ve bilgi kayıtlarını en az 10 yıl süreyle saklar ve talep üzerine bu belgeleri niteliğine uygun düştüğü ölçüde ilgili idarenin incelemesine sunar."

Açıklama

On yıllık saklama süresi, Yönetmelikteki diğer bütün sürelerden uzundur ve denetimin geriye dönük derinliğini belirler. Sürenin kapsamı geniştir: *"ilgili tüm veriler ve bilgi kayıtları"*, yani yalnızca emisyon raporları değil, ham ölçüm verileri, sayaç kayıtları, laboratuvar analiz sonuçları, yakıt faturaları ve izleme planının bütün versiyonları. Uygulamada bu, bir arşiv ve veri yönetimi yükümlülüğüdür ve tesis satın alan bir yatırımcı için 34 üncü maddenin beşinci fıkrasıyla birleştiğinde somut bir sonuç doğurur: devralınan tesisin geçmiş on yıllık veri arşivi de devralınır.

Madde 38: Mücbir sebep ve olağanüstü hal

MADDE METNİ

"(1) Mücbir sebeplerin varlığı halinde tahsisatların teslim yükümlülüklerinin ertelenmesi hususunu belirlemeye Başkanlık yetkilidir. Bu kapsama alınan tesislere ait tahsisatların teslim yükümlülükleri ertelenebilecek olup, satışa ve devre bağlı durumlara ilişkin haklar saklı kalmak kaydıyla bu tahsisatların ayrıca devredilmeleri mümkün değildir. Mücbir sebep kapsamında alınan kararlar Başkanlık tarafından EPDK ve Piyasa İşletmecisine bildirilir.
(2) Mücbir sebep ve olağanüstü hal durumlarında bu Yönetmelik kapsamında alınacak izin, tedbirler ve uygulamalara ilişkin düzenleme yapmaya ve süreleri uzatmaya Başkanlık yetkilidir."

Açıklama

Deprem, sel veya benzeri olağanüstü durumlarda teslim yükümlülüğünün ertelenmesi mümkündür ancak bu bir hak değil, Başkanlığın **takdiridir**. Maddenin ince ayrıntısı, ertelemenin bir kaçış kapısına dönüşmesini engelleyen kilittir: erteleme kapsamına alınan tesislerin tahsisatları **devredilemez**. Yani bir işletme mücbir sebep gerekçesiyle teslimi erteletip elindeki tahsisatları piyasada satamaz. Erteleme, yükümlülüğü zamana yaymak içindir, tahsisatı nakde çevirmek için değil. İkinci fıkra Başkanlığa daha geniş bir yetki tanır ve izinlerden sürelere kadar bütün uygulamada düzenleme yapma imkânı verir.

Madde 39: Tereddütlerin giderilmesi

MADDE METNİ

"(1) Bu Yönetmeliğin uygulanması ile ilgili tereddütleri gidermeye, uygulamayı düzenlemeye ve alt düzenleyici işlemler yapmaya Başkanlık yetkilidir."

Açıklama

Bu madde, Yönetmeliğin bilinçli boşluklarının nasıl doldurulacağının cevabıdır. Rehber boyunca sayılan belirlenmemiş konuların, yani başvuru bedellerinin, bankalama süresinin, önemli değişiklik tanımının ve esneklik mekanizmalarının uygulama hükümlerinin kaynağı bu yetkidir. İşletmeler açısından pratik sonuç şudur: TR ETS mevzuatı bugün elinizde olan metinden ibaret değildir ve Başkanlığın çıkaracağı usul ve esaslar

düzenli olarak takip edilmelidir. Bu rehber, yeni usul ve esaslar yayımlandıkça güncellenecektir.

Madde 40: Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

> **MADDE METNİ**
>
> *“(1) 17/5/2014 tarihli ve 29003 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.*
> *(2) Birinci fıkra ile yürürlükten kaldırılan Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmeliğe yapılan atıflar bu Yönetmeliğe yapılmış sayılır.”*

Açıklama

On iki yıllık bir yönetmeliğin yürürlükten kalkması, ona bağlı ikincil mevzuatın da boşta kalması riskini doğururdu. İkinci fıkra bu riski kapatır ve atıfları yeni metne yönlendirir. Bunun somut sonucu şudur: **22 Temmuz 2014 tarihli Sera Gazı Emisyonlarının İzlenmesi ve Raporlanması Hakkında Tebliğ** ile **2 Aralık 2017 tarihli Sera Gazı Emisyon Raporlarının Doğrulanması ve Doğrulayıcı Kuruluşların Akreditasyonu Tebliği** yürürlüktedir ve bu tebliğlerdeki mülga yönetmeliğe yapılan atıflar TR ETS Yönetmeliğine yapılmış sayılır. İşletmeler açısından bu, izleme ve doğrulama pratiğinde kesintisiz bir geçiş anlamına gelir; mevcut izleme planları ve doğrulama sözleşmeleri bir gecede geçersiz hâle gelmemiştir. Ancak yeni Yönetmeliğin EK-4 ve EK-5 ile getirdiği İzleme Metodolojisi Planı ve faaliyet seviyesi raporu, eski düzende karşılığı olmayan **yeni** belgelerdir.

BÖLÜM 10

Geçiş Dönemi: Sistem Ne Zaman Başlıyor?

Geçiş dönemi: kesin olan iki tarih, belirsiz olan gerisi

Yönetmelik yürürlükte ama sistemin ne zaman tam kapasiteyle çalışacağı henüz belli değil. Aşağıdaki çizelgede kesin tarihler ile Karbon Piyasası Kurulunun kararına bırakılmış olanlar ayrı gösteriliyor.

9 TEMMUZ 2025
7552 sayılı İklim Kanunu yürürlüğe girdi — gerçekleşti

Emisyon Ticaret Sistemi, Karbon Piyasası Kurulu ve idari yaptırımlar kanun düzeyinde tanımlandı. Geçiş sürelerinin tamamı bu tarihten işliyor.

27 AĞUSTOS 2026
TR ETS Yönetmeliği yürürlüğe girdi — gerçekleşti

Resmî Gazete sayı 33353. Aynı maddeyle 2014 tarihli Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelik yürürlükten kalktı.

27 EKİM 2026
İlk İzleme Metodolojisi Planı son tarihi — en acil

Pilot uygulama dönemi kapsamındaki işletmeler için, yürürlükten itibaren iki ay. Başkanlık altı aya kadar uzatabilir, ancak uzatma bir hak değil takdirdir.

9 TEMMUZ 2028
Sera gazı emisyon izni son tarihi — kesin

O tarihe kadar kapsamdaki işletmelerin izinleri bir kereye mahsus var sayılır. Karbon Piyasası Kurulu kararıyla en fazla 9 Temmuz 2030’a uzatılabilir.

TARİH BELİRLENMEDİ
Pilot uygulama dönemi — Kurul kararına bağlı

Kapsamı, süresi ve usulü Karbon Piyasası Kurulunca belirlenecek. Bu dönemde idari para cezaları %80 indirimli uygulanır.

TARİH BELİRLENMEDİ
Birinci uygulama dönemi — iki alt dönem

İlk dönemin kıyas değerleri, alt tesis doğrulama raporları teslim edildikten sonra Ulusal Tahsisat Planında ilan edilecek. Emisyon üst sınırı, ücretsiz tahsisat oranı ve denkleştirme oranı da henüz açıklanmadı.

Kaynak: Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi Yönetmeliği Geçici Madde 1 ila 6 ile 7552 sayılı İklim Kanunu Geçici Madde 1. Tarihler, Yönetmelikte yazılı sürelerin yürürlük tarihine uygulanmasıyla türetilmiştir.

Altı geçici madde, sistemin ilk yıllarının nasıl işleyeceğini düzenler ve rehberin en çok sorulan sorusunun, yani “ne zaman başlıyor” sorusunun cevabı buradadır. Cevap, tam bir tarih vermemektedir.

Geçici Madde 1: Pilot uygulama

MADDE METNİ

"(1) Emisyon Ticaret Sistemi pilot uygulama dönemi ile başlar. 7552 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca pilot uygulama döneminin kapsamı, süresi ve uygulamaya ilişkin usul ve esaslar ilgili kurum, kuruluş ve sivil toplum kuruluşlarının görüşü alınarak Karbon Piyasası Kurulunca belirlenir."

Açıklama

Sistem doğrudan tam kapasiteyle başlamaz, önce bir **pilot uygulama dönemi** işler. Ancak bu dönemin kapsamı, süresi ve usulü Yönetmelikte yazmaz; Karbon Piyasası Kuruluna bırakılmıştır ve **henüz belirlenmemiştir**. Pilot dönemin işletmeler açısından en önemli sonucu, 7552 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesindeki **%80 ceza indirimidir**. Bu, pilot dönemi bir deneme değil, düşük riskli bir öğrenme dönemi hâline getirir. Yeşil Ajanda olarak buradaki editöryel pozisyonumuz açıktır: pilot dönem, hata yapmanın ucuz olduğu tek dönemdir ve veri altyapısını bu dönemde kurmayan bir işletme, aynı hatayı beş kat pahalıya öğrenecektir.

Geçici Madde 2: Sera gazı emisyon izni

MADDE METNİ

"(1) 7552 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca 7552 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 3 yıl içerisinde Emisyon Ticaret Sistemi kapsamı dahilinde yer alacak işletmeler sera gazı emisyon izni almak zorundadır. Üç yıllık süre içerisinde işletmelerin; ETS kapsamında faaliyetlerine devam edebilmeleri için, bir kereye mahsus olmak üzere sera gazı emisyon izinlerinin olduğu kabul edilir. Gerekli görüldüğü takdirde Karbon Piyasası Kurulu kararı doğrultusunda Başkanlık; bu fıkrada yer alan süreyi, bitim tarihlerinden itibaren iki yıla kadar uzatmaya yetkilidir."

Açıklama

Bu, Yönetmeliğin en net tarihini veren maddesidir. 7552 sayılı İklim Kanunu **9 Temmuz 2025**'te yürürlüğe girdiğine göre, kapsamdaki işletmelerin sera gazı emisyon izni alması gereken son tarih **9 Temmuz 2028**'dir. O tarihe kadar izinler *"bir kereye mahsus olmak üzere"* var sayılır, yani izinsiz faaliyet 6 ncı maddeye aykırılık teşkil etmez ve 35 inci maddenin birinci fıkrasının (c) bendindeki cetvel uygulanmaz. Süre, Karbon Piyasası Kurulu kararı doğrultusunda Başkanlıkça **iki yıla kadar**, yani en fazla 9 Temmuz 2030'a uzatılabilir. İşletmeler açısından bu üç yıllık pencerenin doğru okunması önemlidir: bu bir erteleme değil, hazırlık süresidir. İzin başvurusu EK-3'teki personel yeterliliği, izleme planı ve izleme metodolojisi planı gibi hazırlık gerektiren belgeleri ister; 7 nci maddedeki 60 günlük değerlendirme süresi ve eksiklik hâlinde işleyen 3 aylık tamamlama süresi de eklendiğinde, son aya bırakılan bir başvurunun süreyi tutturması mümkün değildir.

Geçici Madde 3: İzleme Metodolojisi Planı teslimi

MADDE METNİ

"(1) Pilot uygulama dönemi kapsamında yer alan işletmeler tarafından hazırlanacak ilk İzleme Metodolojisi Planları, bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 2 ay içinde elektronik ortamda Başkanlığa sunulur. Başkanlık, gerekli görmesi halinde 6 aya kadar bu süreyi uzatabilir.
(2) 5 inci maddenin birinci fıkrası kapsamında yer alan işletmelerden, pilot uygulama döneminde İzleme Metodolojisi Planı sunmamış olanlar tarafından hazırlanacak ilk İzleme Metodolojisi Planları, birinci uygulama döneminin başlayacağı yıldan önceki takvim yılının sonuna kadar elektronik ortamda Başkanlığa sunulur. Başkanlık, gerekli görmesi halinde 6 aya kadar bu süreyi uzatabilir."

Açıklama

Bu, Yönetmeliğin **en acil** yükümlülüğüdür ve gözden kaçması hâlinde en hızlı sonuç doğuracak hükümdür. Yönetmelik 27 Ağustos 2026'da yürürlüğe girdiğine göre, pilot uygulama dönemi kapsamındaki işletmelerin ilk İzleme Metodolojisi Planlarını sunması gereken son tarih **27 Ekim 2026**'dır. Başkanlık bu süreyi altı aya kadar uzatabilir, ancak uzatma bir hak değil takdirdir. Buradaki belirsizlik dürüstçe söylenmelidir: pilot uygulama döneminin kapsamı Geçici 1 inci madde uyarınca henüz belirlenmediği için, hangi işletmelerin bu iki aylık süreye tabi olduğu bugün kesin

değildir. İkinci fıkra ise pilot dönemde plan sunmamış olan kapsamdaki işletmelere daha uzun bir süre tanır: birinci uygulama döneminin başlayacağı yıldan önceki takvim yılının sonu. İzleme Metodolojisi Planının izleme planından farklı bir belge olduğu unutulmamalıdır; EK-4'te asgari içeriği tarif edilen bu plan, ücretsiz tahsisat hesabına esas alt tesis verilerinin nasıl izleneceğini gösterir ve her hesaplama formülü için **gerçek verilerle bir örnek** içermek zorundadır.

Geçici Madde 4: Kıyas değeri ilanı

MADDE METNİ

"(1) Birinci uygulama dönemi iki alt dönem şeklinde uygulanacak olup, birinci uygulama döneminin birinci alt dönemine ilişkin yıllık kıyas değerleri, alt tesislere ilişkin doğrulama raporları teslim edildikten sonra Ulusal Tahsisat Planında ilan edilir."

Açıklama

Madde iki bilgi verir. Birincisi, **birinci uygulama dönemi iki alt döneme bölünecektir**; bu, 13 üncü maddenin sekizinci fıkrasındaki "bir uygulama dönemi içinde alt dönemler belirlenerek farklı sistem yıllarında farklı ücretsiz tahsisat oranı uygulanabilir" hükmünün ilk dönem için fiilen kullanılacağı anlamına gelir. Yani ücretsiz tahsisat oranı ilk dönemde sabit kalmayacak, alt dönemler arasında değişebilecektir. İkincisi, kıyas değerlerinin ilan zamanı ilk dönem için değiştirilmiştir: 13 üncü maddedeki "önceki yılın Kasım ayı son iş günü" kuralı yerine, doğrulama raporları teslim edildikten **sonra** ilan edilecektir. Bunun kaçınılmaz sonucu, ilk dönemde işletmelerin ücretsiz tahsisat miktarını önceden hesaplayamayacak olmasıdır. Bu bir tasarım kusuru değildir: kıyas değeri sektörün gerçek emisyon yoğunluğundan türetilir ve o veri henüz toplanmamıştır. Bütçeleme açısından ise sonuç nettir, ilk dönemin uyum maliyeti ancak sonradan kesinleşecektir.

Geçici Madde 5: Ek rezerv fiyatı

MADDE METNİ

"(1) 16 ncı maddenin altıncı fıkrası uyarınca ihale yapılmamış olması durumunda, spot tahsisat piyasasında gerçekleşen fiyatlar esas alınır."

Açıklama

16 ncı maddenin altıncı fıkrasındaki ek rezerv asgari fiyatı formülü iki girdiye dayanır: birincil piyasa ağırlıklı ortalama fiyatı ve ikincil piyasa ağırlıklı ortalama fiyatı. Sistemin ilk döneminde henüz ihale yapılmamış olabileceği için birincil piyasa fiyatı oluşmayabilir. Bu geçici madde, o durumda formülün çalışmaya devam etmesini sağlar ve yalnızca spot piyasa fiyatlarını esas alır. Teknik ama gerekli bir hükümdür: olmayan bir girdiye dayanan formül, mekanizmayı ilk yılında kullanılamaz hâle getirirdi.

Geçici Madde 6: ETS kapsam istisnası

MADDE METNİ

"(1) Doğalgazın ve ham petrolün iletimi ve depolanması kapsamındaki faaliyetler izleme, raporlama ve doğrulama süreçleri hariç olmak kaydıyla, birinci uygulama dönemi sonuna kadar yerine getirdikleri faaliyetlerle sınırlı olmak üzere Emisyon Ticaret Sistemi kapsamı dışındadır."

Açıklama

Doğal gaz ve ham petrolün **iletimi ve depolanması** faaliyetleri, birinci uygulama dönemi sonuna kadar tahsisat yükümlülüğünden muaftır. Ancak muafiyet kısmidir ve maddenin kendisi sınırı açıkça çizer: izleme, raporlama ve doğrulama süreçleri hariçtir, yani bu faaliyetler ölçüm zincirinin içinde kalır. Bu, rehberde defalarca karşılaşılan ayrımın bir örneğidir daha: fiyattan muafiyet, ölçümden muafiyet değildir. İstisnanın kapsamı dar yorumlanmalıdır; hüküm iletim ve depolamayı sayar, üretim veya rafinajı değil. Süre sınırı da nettir, muafiyet birinci uygulama dönemi sonunda kendiliğinden kalkar ve birinci uygulama döneminin ne zaman biteceği Karbon Piyasası Kurulunun kararına bağlıdır.

KİLİT MESAJ

Kilit mesaj: Takvimde iki kesin tarih var. İzleme Metodolojisi Planı için **27 Ekim 2026**, sera gazı emisyon izni için **9 Temmuz 2028**. Geri kalan her tarih, pilot dönemin kapsamı belli olduğunda netleşecek.

> **Ölçüm altyapısı, fiyat açıklandıktan sonra kurulamaz; fiyat açıklandığında zaten ölçülmüş olmak gerekir.**

BÖLÜM 11

Cezalar ve Yaptırımlar: 2026 Tam Cetveli

Aşağıdaki tablo, TR ETS Yönetmeliği ile 7552 sayılı İklim Kanunundaki yaptırımları tek yerde topluyor. Tutarlar **2026 yılı** için geçerlidir ve her yıl yeniden değerleme oranında güncellenir.

Doğrulanmış emisyon raporunu süresinde sunmama (Madde 35/1-a)

Tesis kategorisi	Madde	2026 cezası	ETS kapsamındaysa (iki kat)
Kategori A (≤ 50.000 t CO2e)	35/1-a-1	627.450 TL	Kategori A, ETS kapsamında değildir
Kategori B, > 50.000 – ≤ 250.000 t CO2e	35/1-a-2	1.254.900 TL	**2.509.800 TL**
Kategori B, > 250.000 – ≤ 500.000 t CO2e	35/1-a-3	2.509.800 TL	**5.019.600 TL**
Kategori C, > 500.000 – ≤ 2.000.000 t CO2e	35/1-a-4	4.392.150 TL	**8.784.300 TL**
Kategori C, > 2.000.000 t CO2e	35/1-a-5	6.274.500 TL	**12.549.000 TL**
Onaylı izleme planı yok, kategori belirlenemiyor	35/1-a-6	Kurulu kapasiteye eşdeğer tesis ve kategori belirlenerek yukarıdaki cetvel	Aynı

İzinsiz, süresi bitmiş veya iptal edilmiş izinle faaliyet (Madde 35/1-c)

Kapasite raporundaki kapasiteye eşdeğer bir tesis ve kategori belirlenerek uygulanır.

Değerlendirilen tesis	Madde	2026 cezası
Kategori B, > 50.000 – ≤ 100.000 t CO2e	35/1-c-1	1.254.900 TL
Kategori B, > 100.000 – ≤ 300.000 t CO2e	35/1-c-2	2.509.800 TL
Kategori B, > 300.000 – ≤ 500.000 t CO2e	35/1-c-3	3.764.700 TL
Kategori C, > 500.000 – ≤ 2.000.000 t CO2e	35/1-c-4	6.274.500 TL
Kategori C, > 2.000.000 – ≤ 5.000.000 t CO2e	35/1-c-5	8.784.300 TL
Kategori C, > 5.000.000 t CO2e	35/1-c-6	**12.549.000 TL**

Kanundan gelen diğer yaptırımlar

İhlal	Dayanak	Yaptırım	Tekerrür
Tahsisatı süresinde teslim etmeme	7552 md. 14/4-c; Yönetmelik md. 16/2	Teslim edilmeyen **her bir tahsisat** için, raporun ait olduğu yılın son 3 ayına ait birincil ve ikincil piyasa ağırlıklı ortalama fiyatlarından yüksek olanının **2 katı**. Ceza borcu kapatmaz, eksik tahsisat telafi yılında ayrıca teslim edilir.	Genel tekerrür kuralı
Raporun zamanında sunulmaması (hesap tedbiri)	7552 md. 14/4-a	İşlem Kayıt Sistemindeki hesapta **teslim dışında işlem yapılması engellenir**. Rapor sunulunca engel kalkar, ceza ayrıca uygulanır.	Yok
Teslim yükümlülüğünün her yıl en az %80'ini 3 yıl üst üste yerine getirmeme	7552 md. 14/4-ç; Yönetmelik md. 10/1-c	**Sera gazı emisyon izni iptal edilir**, 3 aydan 6 aya kadar yeni izin verilmez.	Yok
Kasıtlı yanlış, yanıltıcı veya gerçek dışı bilgi, belge, beyan	Yönetmelik md. 10/1-a	**İzin iptali**	Yok
Bilgi, belge ve veri verme yükümlülüğünü yerine getirmeme veya yanıltıcı beyan	7552 md. 14/6	170.000 TL	Bir kat, iki kat
Karbon kredisi projesini kayıt sistemine kaydettirmeme	7552 md. 14/5	120.000 TL. Ceza, kayıt yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.	Bir kat, iki kat
Aykırılığın verilen sürede düzeltilmemesi	7552 md. 14/10	Faaliyet, aykırılık düzeltilene kadar **kısmen veya tamamen durdurulur**. Süre bir defaya mahsus ve en fazla bir yıldır.	Yok

Uygulama kuralları

- **Tekerrür (7552 md. 14/9):** İdari para cezaları, cezayı gerektiren fiilin ilgiliye **tebliğ edildiği**

tarihten itibaren üç yıl içinde birinci tekrarında **bir kat**, ikinci ve müteakip tekrarında **iki kat** artırılarak verilir.

- **Fiil başına üst sınır (7552 md. 14/11):** Her bir fiil için uygulanacak idari para cezası **50.000.000 lirayı** geçemez.
- **Pilot dönem indirimi (7552 geçici md. 1/1):** Pilot uygulama döneminde, yükümlülüklerin yerine getirilmemesi sebebiyle verilen idari para cezaları **%80 oranında indirilerek** uygulanır.
- **Yetki (7552 md. 15/3):** İdari yaptırım kararı verme yetkisi **İklim Değişikliği Başkanlığına** aittir. Denetim yetkisi de Başkanlıktadır; yerinde inceleme gerektiğinde Bakanlık taşra teşkilatı Başkanlık adına görev yapar.
- **Yargı yolu (7552 md. 16):** Kararlara karşı **idari yargıda Başkanlığa** dava açılır. **Dava açılması cezanın tahsilini durdurmaz.** Tahsil usulü 5326 sayılı Kabahatler Kanununa tabidir.
- **Adli yaptırım (7552 md. 14/8):** 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile diğer kanunların fiilin suç oluşturması hâline ilişkin hükümleri saklıdır. Kasıtlı yanıltıcı beyan, idari yaptırımın yanında ayrıca ceza soruşturmasına konu olabilir.
- **Gelirin kullanımı (7552 md. 12/1-d):** İdari para cezalarının **%50'si** genel bütçeye özel gelir olarak kaydedilir ve iklim değişikliği ile mücadele ve yeşil dönüşüm dışında kullanılamaz.

UZMAN NOTU

🔎 **Uzman Notu:** Cetveldeki en yüksek tutar olan **12.549.000 lira**, iki ayrı yoldan ortaya çıkıyor: 5 milyon tonun üzerinde emisyona sahip bir kategori C tesisinin izinsiz faaliyet göstermesi ve 2 milyon tonun üzerindeki bir kategori C tesisinin ETS kapsamındayken raporunu süresinde sunmaması. İki fiilin aynı tutara ulaşması tesadüf değil, ceza mimarisinin iç tutarlılığıdır: sistem, ölçülmemiş emisyonu izinsiz emisyonla eşdeğer ağırlıkta görüyor. Ölçülemeyen bir tesis ile kayıtlı olmayan bir tesis arasında, sistemin gözünde fark yoktur.

BÖLÜM 12

Sonuç: Maliyet mi, Rekabet Aracı mı?

TR ETS Yönetmeliği, Türkiye'nin iklim mevzuatında bir eşiği geçiyor. On iki yıldır süren izleme ve raporlama pratiği, artık yalnızca bir kayıt disiplini değil, bir piyasa işleminin girdisi. Bu geçişin sanayi açısından anlamı tek boyutlu değil ve Yeşil Ajanda olarak üç noktaya dikkat çekiyoruz.

Risk: Belirsizlik, maliyetin kendisinden daha pahalıdır. TR ETS Yönetmeliği yürürlükte ama fiyatın büyüklüğünü belirleyen değişkenlerin hiçbiri henüz açıklanmadı. Emisyon üst sınırı Ulusal Tahsisat Planıyla, kıyas değerleri ve ücretsiz tahsisat oranı Karbon Piyasası Kurulu kararlarıyla, pilot dönemin kapsamı ise ayrı bir kararla belirlenecek. Bu boşluk, işletmeyi bekleme eğilimine iter ve asıl risk buradadır. Çünkü bekleyerek kazanılacak bir şey yok: 27 Ekim 2026'daki İzleme Metodolojisi Planı tarihi de, 9 Temmuz 2028'deki izin tarihi de fiyattan bağımsız işliyor. Ölçüm altyapısı, fiyat açıklandıktan sonra kurulamaz; fiyat açıklandığında zaten ölçülmüş olmak gerekir.

Fırsat: Kıyas yöntemi, verimli olanı ödüllendirir. Ücretsiz tahsisat dağıtımında kıyas yönteminin seçilmesi, sektör ortalamasından daha iyi emisyon yoğunluğuna sahip tesisleri doğrudan kârlı hâle getirir. Kıyas değerinin altında kalan bir tesis, ihtiyacından fazla ücretsiz tahsisat alır ve fazlasını ikincil piyasada satabilir. Bu, verimlilik yatırımının geri dönüş hesabını değiştirir: bir atık ısı geri kazanım projesi veya yakıt dönüşümü, bugüne kadar yalnızca enerji tasarrufuyla değerlendirilirken, artık tahsisat geliri de üretiyor. Aynı şekilde 25 inci madde, Türkiye'de yürütülen azaltım ve giderim projelerine zorunlu uyum piyasasında bir talep yaratıyor.

Zorunluluk: Ölçüm kapasitesi, artık bir uyum meselesi değil bir rekabet meselesidir. EK-5'in istediği alt tesis bazında ısı ve elektrik dengesi, çoğu tesisin bugünkü veri altyapısının ötesindedir ve yeni sayaçlar, yeni prosedürler ve nitelikli personel gerektirir. Bu yatırımın karşılığı yalnızca ceza kaçınmak değil. Avrupa Birliğinin Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizması

kesin döneme geçmişken, ihracatçının ürününe gömülü emisyonu doğrulanmış veriyle beyan edebilmesi zaten bir zorunluluk hâline gelmişti. TR ETS'nin 33 üncü maddesiyle ISO/IEC 17029'u esas alması ve 26 ncı maddesiyle sistemler arası bağlanmanın önünü açması, bu iki cepheyi tek bir veri altyapısıyla karşılamayı mümkün kılıyor. Türkiye'de doğrulanan bir emisyon verisinin, dışarıda da tanınabilir olması hedefleniyor.

TR ETS Yönetmeliğinin ne olduğu kadar ne olmadığını da söylemek gerekiyor. Bu metin bir karbon fiyatı açıklamıyor, bir takvim vermiyor ve Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizmasında mahsup vaat etmiyor. Yaptığı şey, bunların hepsinin üzerine kurulacağı muhasebeyi kurmak. Fiyat sonra gelecek, takvim Karbon Piyasası Kurulunun kararlarıyla netleşecek, mahsup ise ayrı bir müzakerenin konusu olacak. Bugün elde olan, o müzakerelere hangi veriyle gidileceğini belirleyen kurallar bütünü. Hazırlığa pilot dönemde başlayan şirketler, hatanın hâlâ %80 indirimli olduğu bir dönemde öğrenmiş olacak.

> **Ölçüm kapasitesi, artık bir uyum meselesi değil bir rekabet meselesidir.**

BÖLÜM 13

Sıkça Sorulan Sorular

S TR ETS Yönetmeliği kimleri kapsıyor?

C TR ETS Yönetmeliği, EK-1'de sayılan faaliyetleri yürüten bütün tesisleri izleme, raporlama ve doğrulama bakımından kapsar. Emisyon Ticaret Sistemine, yani tahsisat alıp teslim etme yükümlülüğüne ise yalnızca **kategori B** (yıllık 50.000 ile 500.000 ton CO_2 eşdeğeri arası) ve **kategori C** (500.000 tonun üzeri) tesisler girer. Okul, üniversite, hastane ve savunma sanayi tesisleri ETS kapsamı dışındadır ama ölçüm yükümlülükleri sürer.

S TR ETS ne zaman başlıyor?

C TR ETS Yönetmeliği **27 Ağustos 2026**'da yürürlüğe girdi. Sistem bir **pilot uygulama dönemiyle** başlayacak, ancak pilot dönemin kapsamı ve süresi Karbon Piyasası Kurulunca belirlenecek ve henüz açıklanmadı. Bugün kesin olan iki tarih var: pilot dönem kapsamındaki işletmeler için İzleme Metodolojisi Planı son tarihi **27 Ekim 2026**, sera gazı emisyon izni için son tarih **9 Temmuz 2028**.

S Sera gazı emisyon izni almazsam ne olur?

C Geçici Madde 2 uyarınca 9 Temmuz 2028'e kadar kapsamdaki işletmelerin izinleri bir kereye mahsus var sayılıyor. Bu tarihten sonra izinsiz faaliyet, 35 inci maddenin birinci fıkrasının (c) bendindeki cetvele tabidir ve tesis kategorisine göre **1.254.900 lira ile 12.549.000 lira** arasında idari para cezası uygulanır.

S Tahsisatı zamanında teslim etmezsem ceza öderim, iş biter mi?

C Hayır. 7552 sayılı Kanunun 14 üncü maddesi uyarınca teslim edilmeyen her bir tahsisat için piyasa fiyatının **iki katı** ceza uygulanır, ancak teslim borcu ortadan kalkmaz. Eksik tahsisat telafi yılında **ayrıca** teslim edilir ve ertesi yılın yükümlülüğüne eklenir. Ayrıca İşlem Kayıt Sistemindeki hesabınızda teslim dışında işlem yapmanız engellenir.

S Ücretsiz tahsisat nasıl hesaplanıyor?

C Formül 13 üncü maddenin yedinci fıkrasında yazılı: **kıyas değeri × ücretsiz tahsisat oranı × sektörel faaliyet katsayısı × faaliyet seviyesi**. Hesap tesis bazında değil, tesisin içindeki alt tesisler bazında yapılır. Dört çarpanın üçü idare tarafından belirlenir; işletmenin etkileyebildiği tek değişken faaliyet seviyesidir. Kıyas değerleri ve ücretsiz tahsisat oranı **henüz ilan edilmemiştir**.

S Doğrulayıcı kuruluşu kendim seçebilir miyim?

C Hayır. 30 uncu maddenin ikinci fıkrası uyarınca doğrulayıcı kuruluş, **MEDAS** (Merkezi Elektronik Doğrulayıcı Kuruluş Atama Sistemi) tarafından atanır. Bu, işletme ile doğrulayıcı arasındaki ticari ilişkiyi keserek bağımsızlığı güvenceye alır. Tek istisna, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tabi işletmelerdir; onlar MEDAS kapsamı dışındadır.

S Karbon kredisiyle tahsisat yükümlülüğümü karşılayabilir miyim?

C Kısmen. 25 inci madde denkleştirmeye izin verir ama iki sınır koyar: krediler yalnızca **Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde gerçekleşmiş** projelerden elde edilmiş olmalıdır ve kullanım oranı Karbon Piyasası Kurulunca belirlenen oranı aşamaz. Yurt dışı kaynaklı gönüllü karbon kredileri TR ETS uyumunda geçerli değildir. Oran henüz açıklanmamıştır.

S TR ETS'de ödediğim karbon fiyatı, AB'nin Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizmasında mahsup edilecek mi?

C Yönetmelikte bu konuda hüküm yoktur. 26 ncı madde, TR ETS ile diğer emisyon ticaret sistemleri arasında karşılıklı tanıma anlaşmaları yapılabileceğini ve elektronik bağlantı kurulabileceğini düzenler; yani mahsubun hukuki zeminini kurar ama mahsubun kendisini veya oranını taahhüt etmez. Böyle bir sonuç, ayrı bir anlaşmaya ve karşı tarafın mevzuatına bağlıdır.

S Tesis satın alıyorum, önceki sahibinin yükümlülükleri bana geçer mi?

C Evet. 34 üncü maddenin beşinci fıkrası uyarınca yeni işletme, önceki işletmenin bu Yönetmelik kapsamındaki taahhüt ve mükellefiyetlerini **başka bir işleme gerek kalmaksızın** yüklenmiş sayılır. Devralınan tesisin tahsisat açığı, sunulmamış raporu veya onaylanmamış izleme planı varsa bunlar da devirle birlikte geçer. Değişikliğin **30 gün** içinde Başkanlığa bildirilmesi zorunludur.

BÖLÜM 14

İlgili Yazılar

- TR ETS Yönetmeliği Yayımlandı: Karbon Piyasası Kuruldu · Haber · TR ETS Yönetmeliğinin yayımlandığı günün özeti ve sekiz bileşenli yapı şeması.
- Çevre Kanunu Rehberi 2026: Kapsamlı Kılavuz · Mevzuat Rehberi · Serinin ilk halkası, 2872 sayılı Kanunun madde bazlı incelemesi.
- Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği Rehberi 2026 · Mevzuat Rehberi · Yatırım izin süreçlerinin çevresel ayağı.
- AB ETS Kıyas Değerleri Sunumları Erişime Açıldı · Haber · Kıyas yönteminin Avrupa Birliğindeki uygulaması, TR ETS'nin 13 üncü maddesiyle karşılaştırma için başvuru kaynağı.
- SKDM Çimento Rehberi: Elektrik Bu Kez Hesaba Giriyor · Sektörel Rehber · Klinker üretiminin sınırda karbon düzenlemesindeki yeri.
- SKDM Demir Çelik Rehberi: Kesin Dönemde Ne Değişti? · Sektörel Rehber · TR ETS EK-1'in 2,5 ton/saat eşiğiyle kesişen sektör.
- SKDM Alüminyum Rehberi: Elektrik Neden Hesaba Girmiyor? · Sektörel Rehber · Birincil alüminyumun perflorokarbon emisyonları.
- Sera Gazı Emisyonları Nedir? Nedenleri, Etkileri, Azaltımı · Rehber · EK-2'deki altı sera gazının kavramsal arka planı.
- Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı (KSTK) Nedir? · Rehber · Sanayi tesislerinin paralel raporlama yükümlülüğü.

Kaynaklar

- T.C. Resmî Gazete – Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi Yönetmeliği (27 Ağustos 2026, sayı 33353)
- T.C. Resmî Gazete – Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi Yönetmeliği Ekleri (EK-1 ila EK-7)
- T.C. Resmî Gazete – 7552 sayılı İklim Kanunu (9 Temmuz 2025, sayı 32951)
- Mevzuat Bilgi Sistemi – 7552 sayılı İklim Kanunu (güncel metin)
- T.C. Resmî Gazete – 7552 Sayılı İklim Kanunu Uyarınca Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ (2026/1) (27 Aralık 2025, sayı 33120)

- Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelik (17 Mayıs 2014, sayı 29003), TR ETS Yönetmeliğinin 40 ıncı maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır
- Sera Gazı Emisyonlarının İzlenmesi ve Raporlanması Hakkında Tebliğ (22 Temmuz 2014)
- Sera Gazı Emisyon Raporlarının Doğrulanması ve Doğrulayıcı Kuruluşların Akreditasyonu Tebliği (2 Aralık 2017)
- T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı – İklim Değişikliği Başkanlığı
- Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK) – Akredite kuruluş sorgulama
- TS EN ISO/IEC 17025 – Deney ve kalibrasyon laboratuvarlarının yeterliliği için genel şartlar
- ISO/IEC 17029 – Uygunluk değerlendirmesi, doğrulama ve geçerli kılma kuruluşları için genel prensipler ve şartlar

YEŞİL AJANDA

Çevre, İklim Değişikliği ve Sürdürülebilirlik

> Bu doküman bilgilendirme amaçlıdır ve hukuki görüş niteliği taşımaz. İçerik, yayımlandığı tarihteki mevzuat ve kaynaklara dayanır; zamanla güncelliğini yitirebilir. Kesin değerlendirme için ilgili mevzuata ve konunun uzmanına başvurunuz.

Kaynak yazı: https://yesilajanda.com/tr-ets-yonetmeligi-rehberi-2026/

Yayın tarihi: 8 Eylül 2026

İletişim: yesilajanda.com

BİZİ TAKİP EDİN

LinkedIn · linkedin.com/company/yesilajandacom

Instagram · @yesilajandacom

X · @yesilajandacom

Facebook · @yesilajandacom

Bu yayın yesilajanda.com'da yayımlanan içerikten üretilmiştir. Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek alıntılanabilir.